

STRATEGIE PRO ÚZEMNÍ PLÁN LITĚŇ

ATELIER VAVŘÍK 2019

Ing. arch. Ivan Vavřík, Ing. arch. Tereza Šimečková
krajina: Jan Hendrych ASLA, RNDr. Oldřich Vacek, CSc.

PRŮZKUMY A ROZBORY

ŠIRŠÍ VZTAHY

URBANISTICKÉ CHARAKTERY

OBČANSKÁ VYBAVENOST

KRAJINNÉ LIMITY

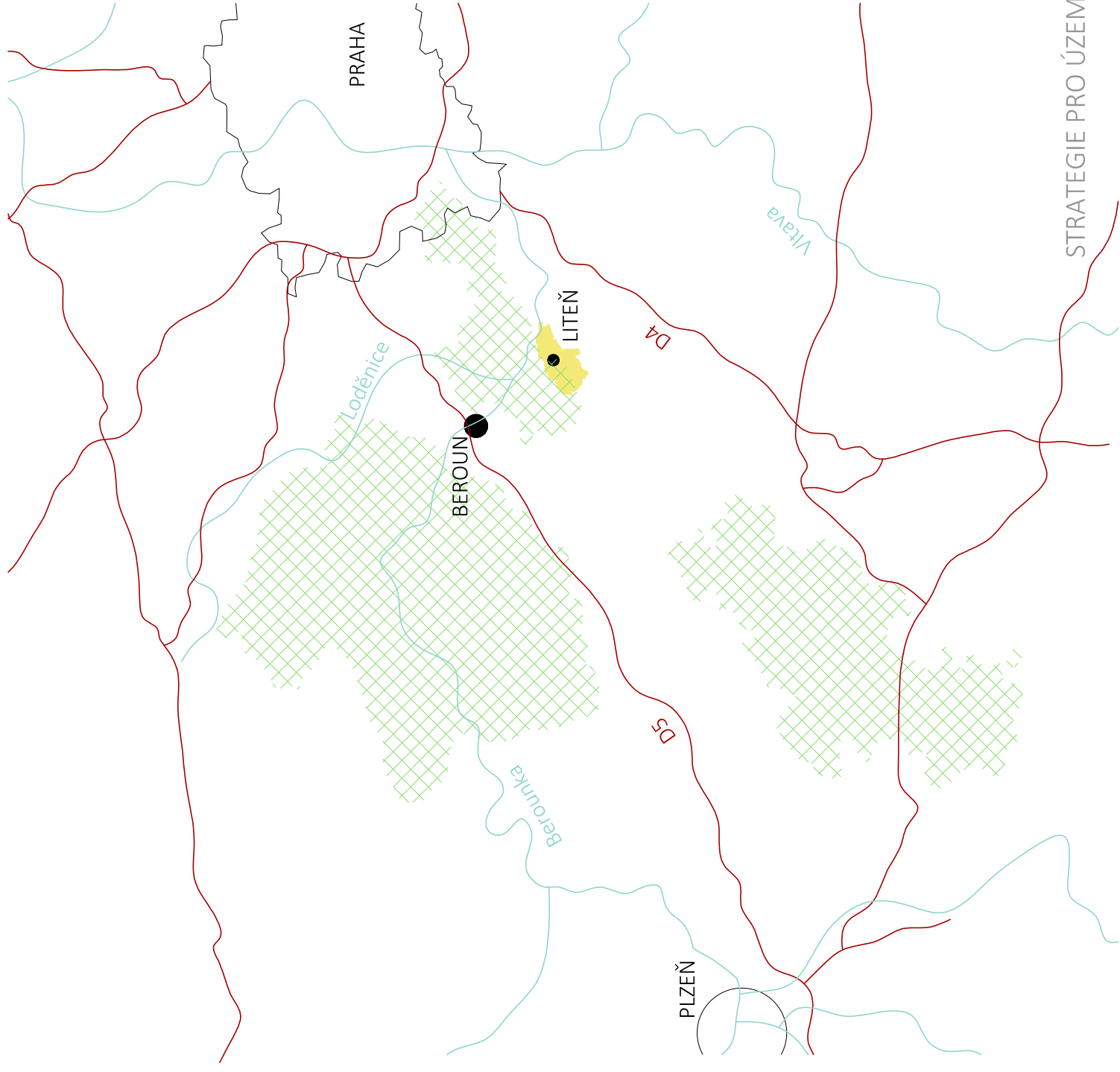
TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

HISTORICKÝ VÝVOJ A PAMÁTKY

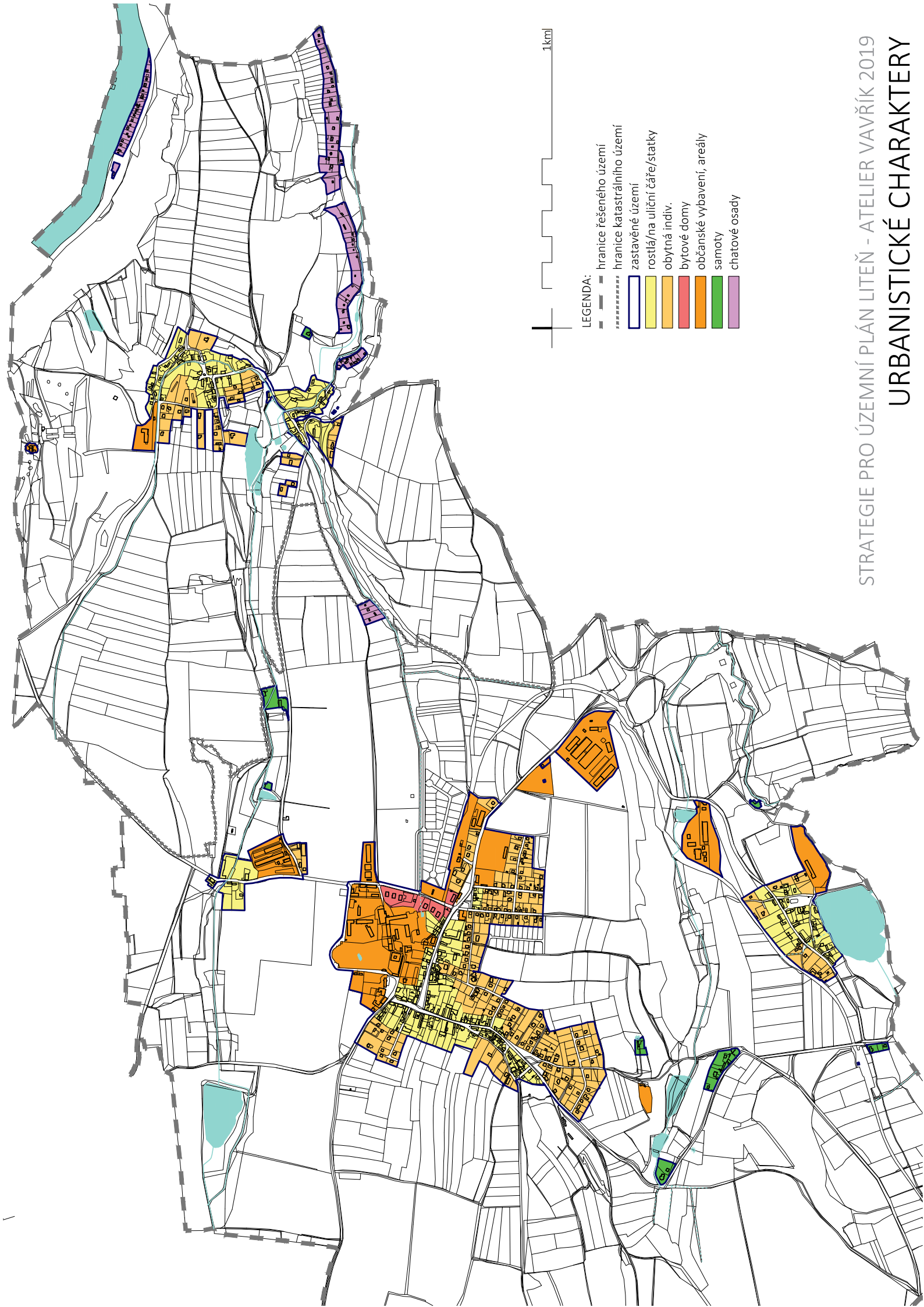
ROZVOJ OBCE

ANALÝZA KRAJINY

MĚSTYS LITEŇ
 Středočeský kraj, okres Beroun
 12,76 km²
 1185 obyvatel
 2 katastrální území
 (Běleč u Litně, Litěň)
 4 části obce
 (Běleč, Dolní Vlence, Leč, Litěň)

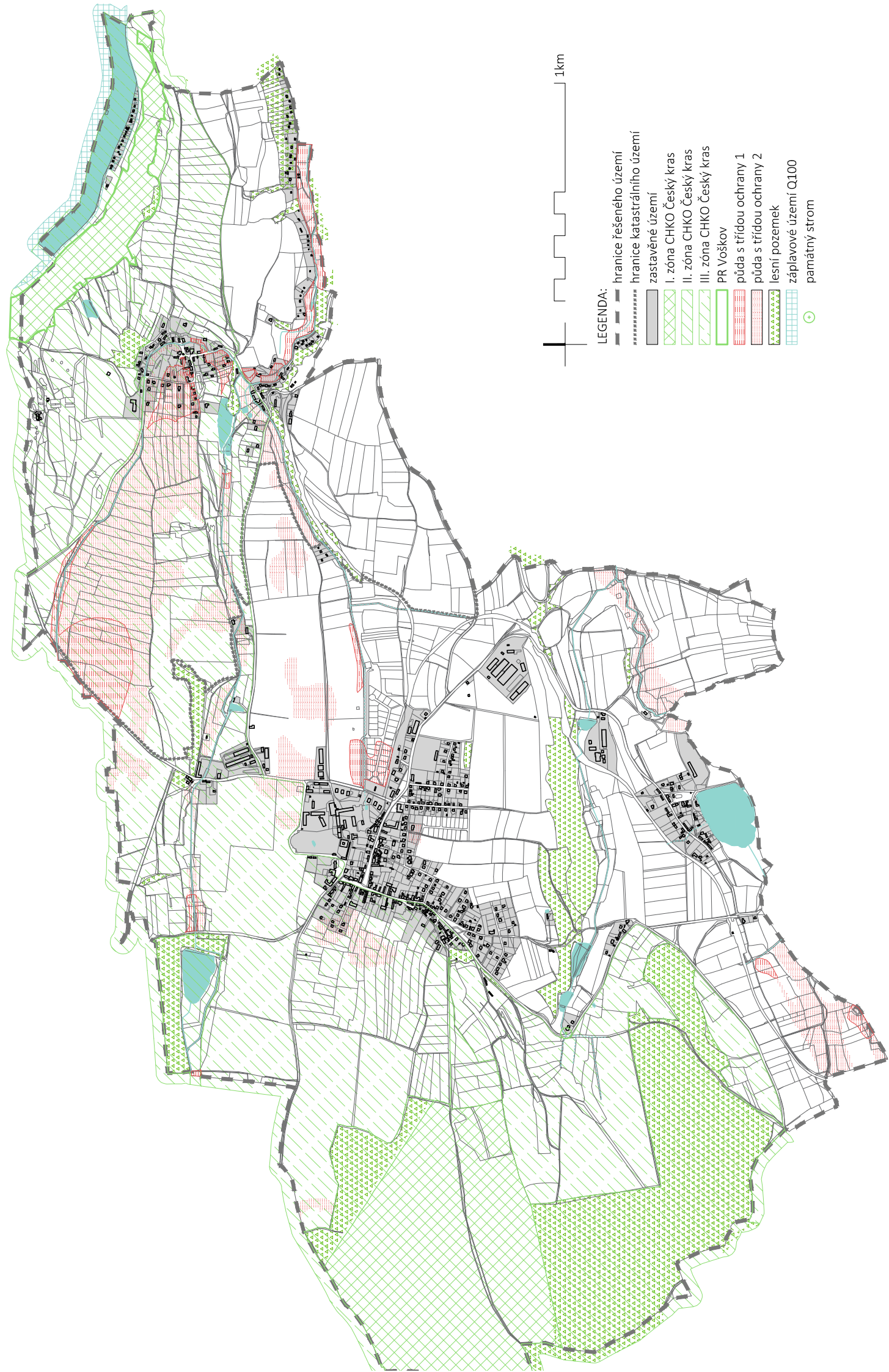
Liteň-Praha 46 km
 autem 45 min, MHD cca 1 hod
 Liteň-Beroun 13 km
 auto 20 min, MHD cca 20 min

LEGENDA:

- hranice řešeného území
- hranice katastrálního území
- zastavěné území
- rostlá/na uliční čáře/statky
- obytná indiv.
- bytové domy
- občanské vybavení, areály
- samoty
- chatové osady

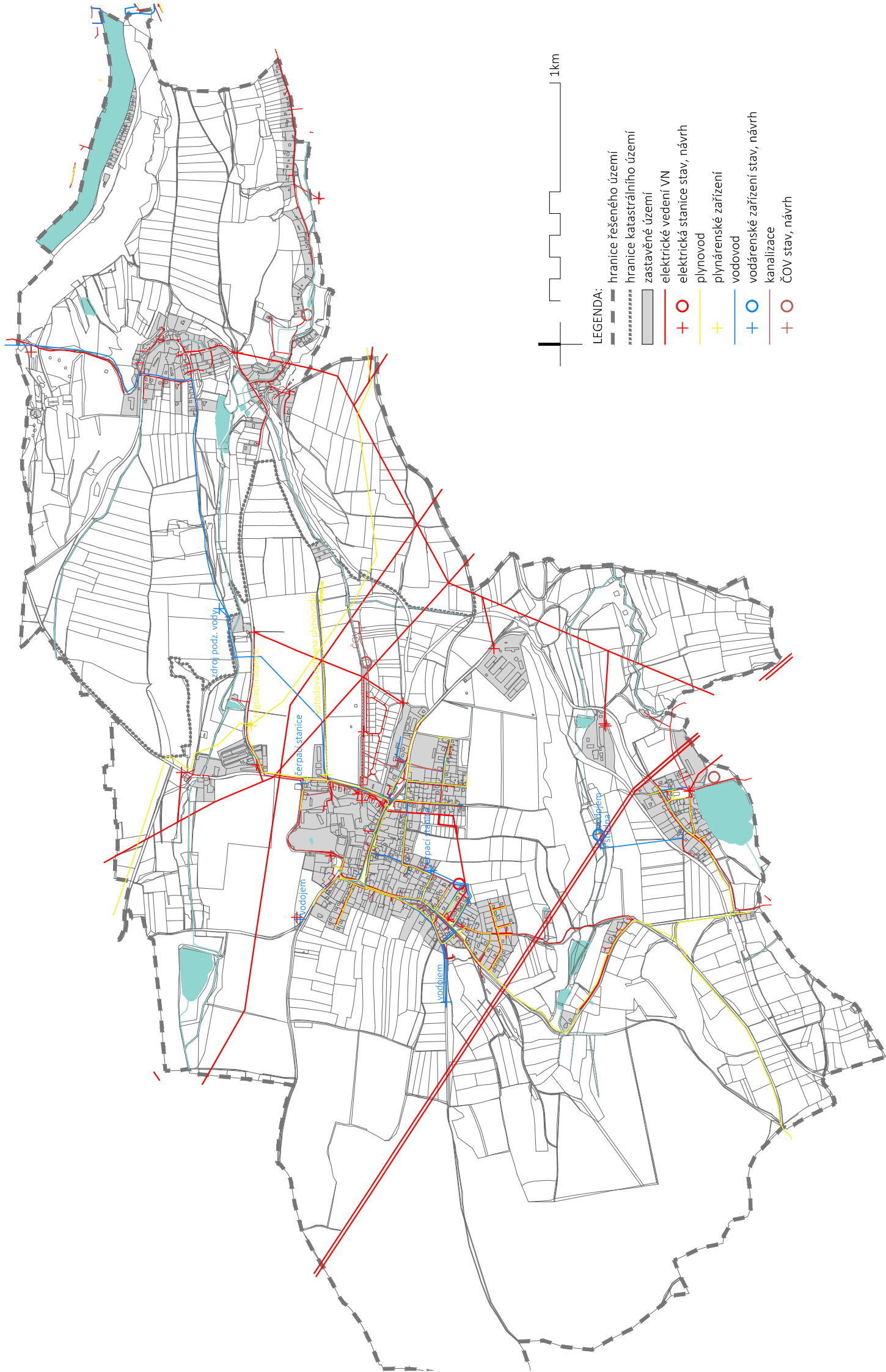

LEGENDA:

- hranice řešeného území
- hranice katastrálního území
- zastavěné území
- I. zóna CHKO Český kras
- II. zóna CHKO Český kras
- III. zóna CHKO Český kras
- PR Voškov
- půda s třídou ochrany 1
- půda s třídou ochrany 2
- lesní pozemek
- záplavové území Q100
- památný strom

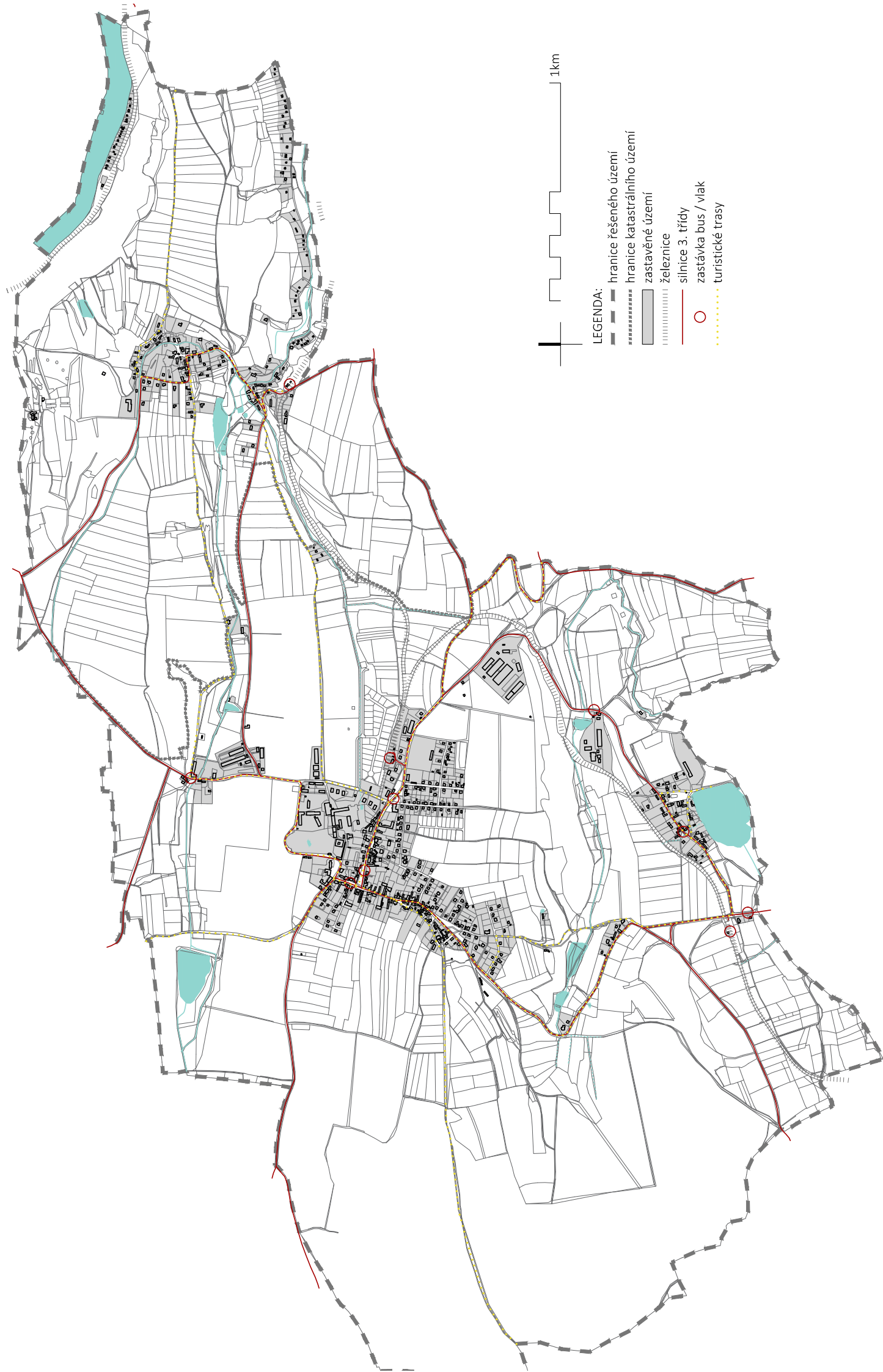

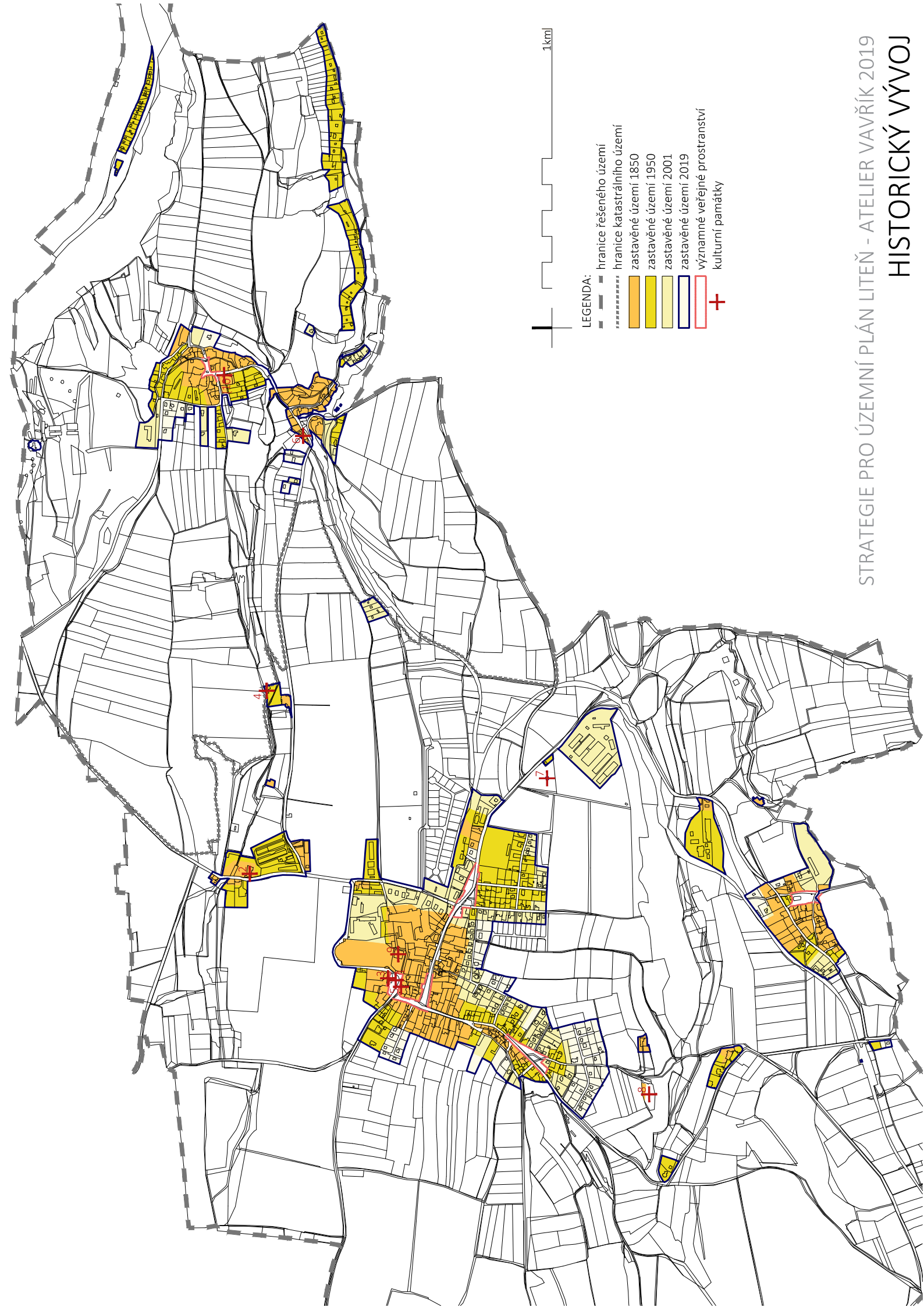

LEGENDA:

- hranice řešeného území
- hranice katastrálního území
- zastavěné území
- + elektrické vedení VN
- + elektrická stanice stav, návrh
- + plynovod
- + plynárenské zařízení
- + vodovod
- + vodárenské zařízení stav, návrh
- + kanalizace
- + ČOV stav, návrh

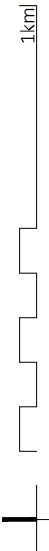

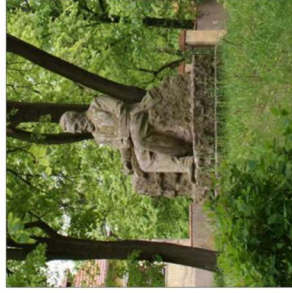

LEGENDA:

- hranice řešeného území
- ..... hranice katastrálního území
- zastavěné území 1850
- zastavěné území 1950
- zastavěné území 2001
- zastavěné území 2019
- významné veřejné prostranství
- kulturní památky

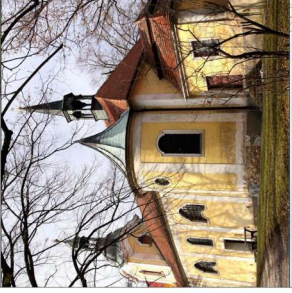

- 1 socha Svatopluka Čecha
Socha podle návrhu J. Macha byla vytvořena ve 30. letech 20. století v hořícké kamenické škole.

- 2 obytná budova dvora
Součástí rozsáhlého barokního hospodářského dvora.

- 3 kostel sv. Petra a Pavla
Původně gotický kostel ze 13. století přestavěný barokně v 17. století.

- 4 vodovodní síť velkostatku
Neoklasicistní technická památka z let 1894-95.

- 5 fara
Areál z druhé poloviny 19. století spjatý s působením V. B. Třebízského.

- 6 venkovská usedlost
Areál s přízemním domem zdobeným ojedinělou secesní fasádou z roku 1910.

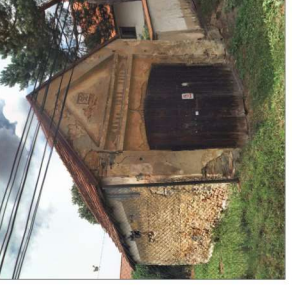
- 7 hrobka rodu Daubků
Neorenesanční stavba z roku 1888 podle návrhu Antonína Wiehla. Na výzdobě se podíleli J. V. Myslbek a M. Pirner.

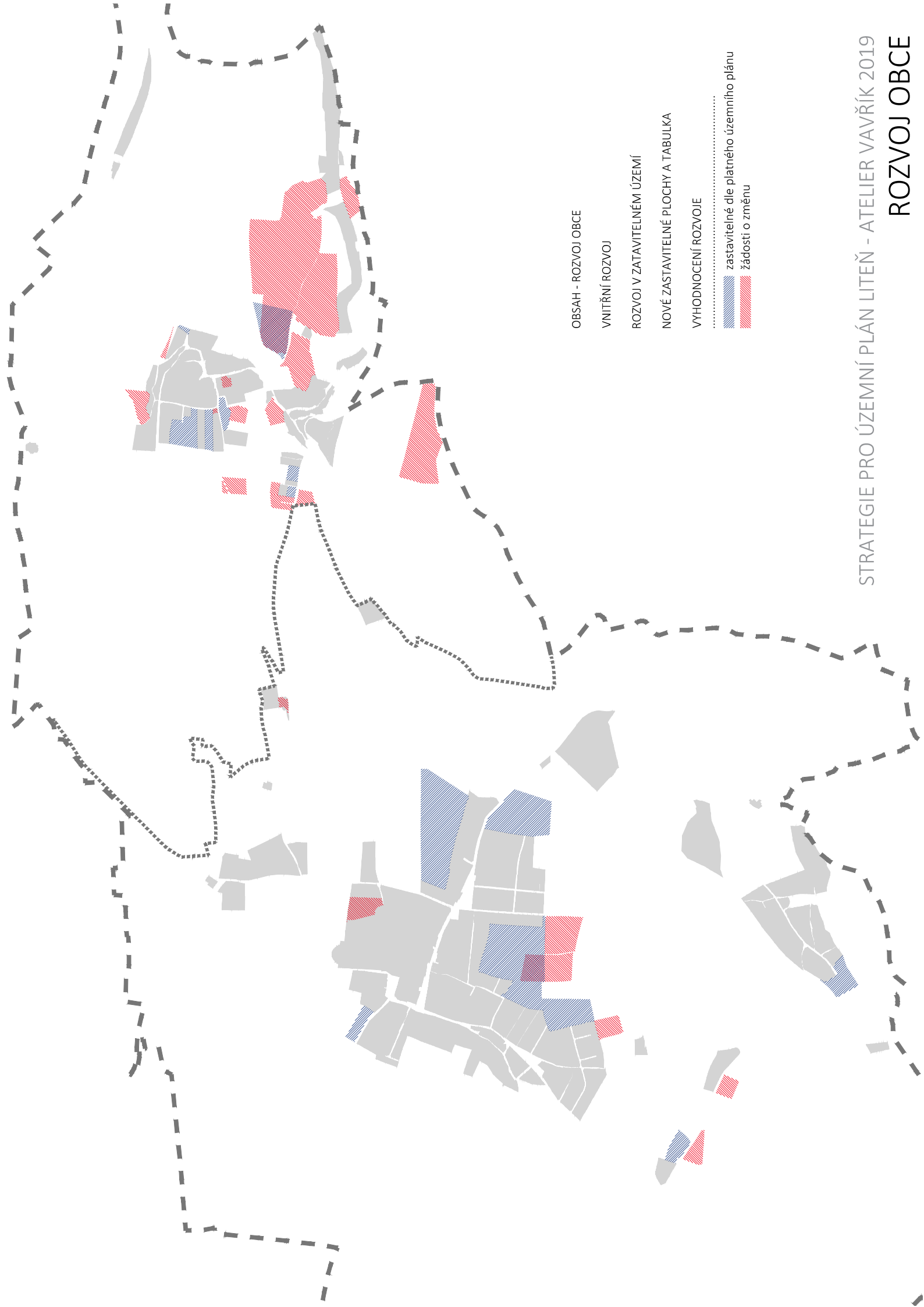
- 8 židovský hřbitov
Areál založený v roce 1680 s řadou barokních náhrobků a neorománskou márnici.

- 9 zámek
Renesanční, barokně upravený zámek s parkem. Místo spojené s básníkem Svatoplukem Čechem.

- (10) hasičská zbrojnice - není KP, návrh na zapsání
Venkovská hasičská zbrojnice z roku 1888 dotváří prostředí historického jádra obce a je dokladem spolkového života v 19. století.

OBSAH - ROZVOJ OBCE

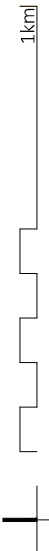
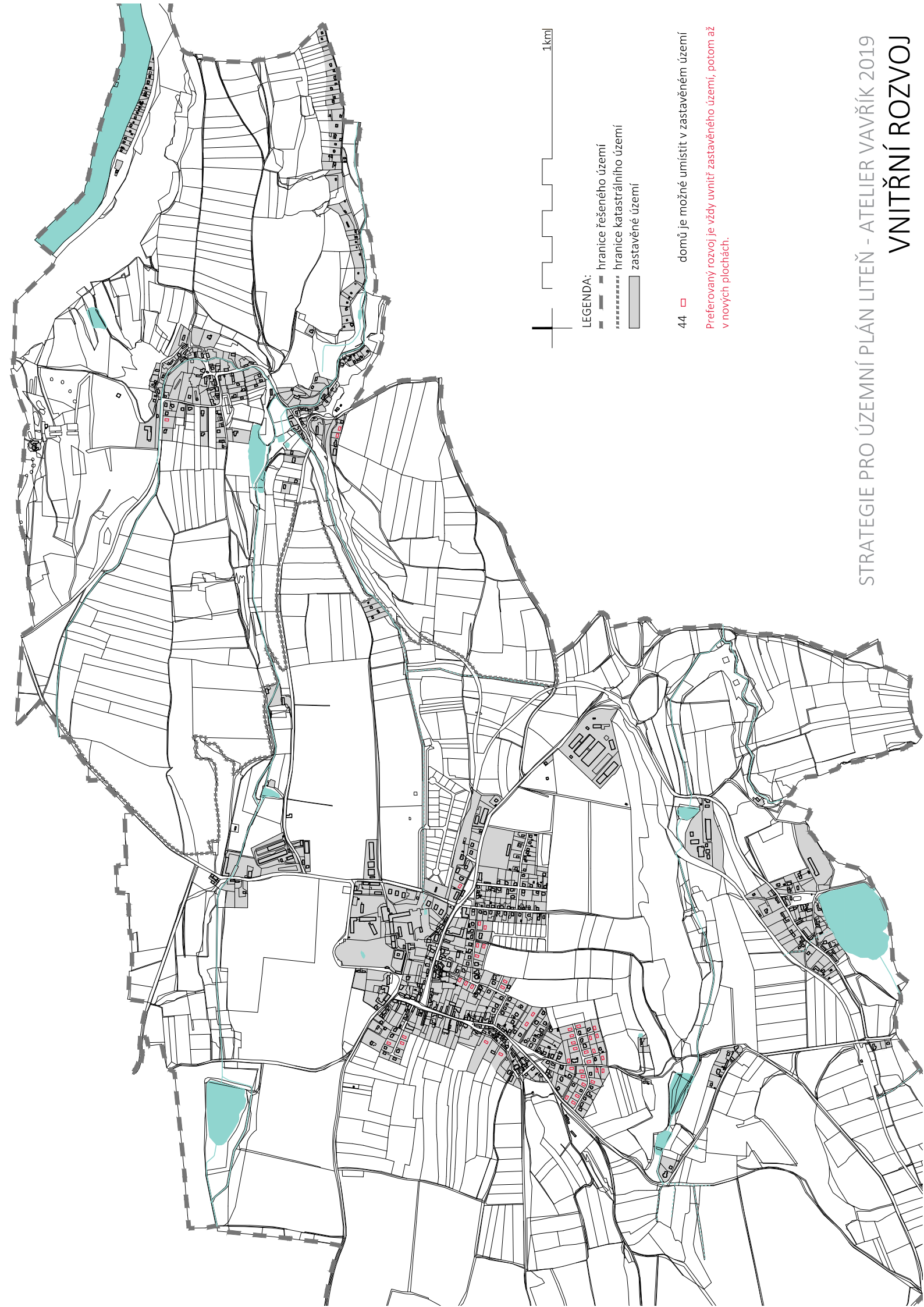
VNITŘNÍ ROZVOJ

ROZVOJ V ZATAVITELNÉM ÚZEMÍ

NOVÉ ZASTAVITELNÉ PLOCHY A TABULKA

VYHODNOCENÍ ROZVOJE

.....
zastavitelné dle platného územního plánu
žádosti o změnu

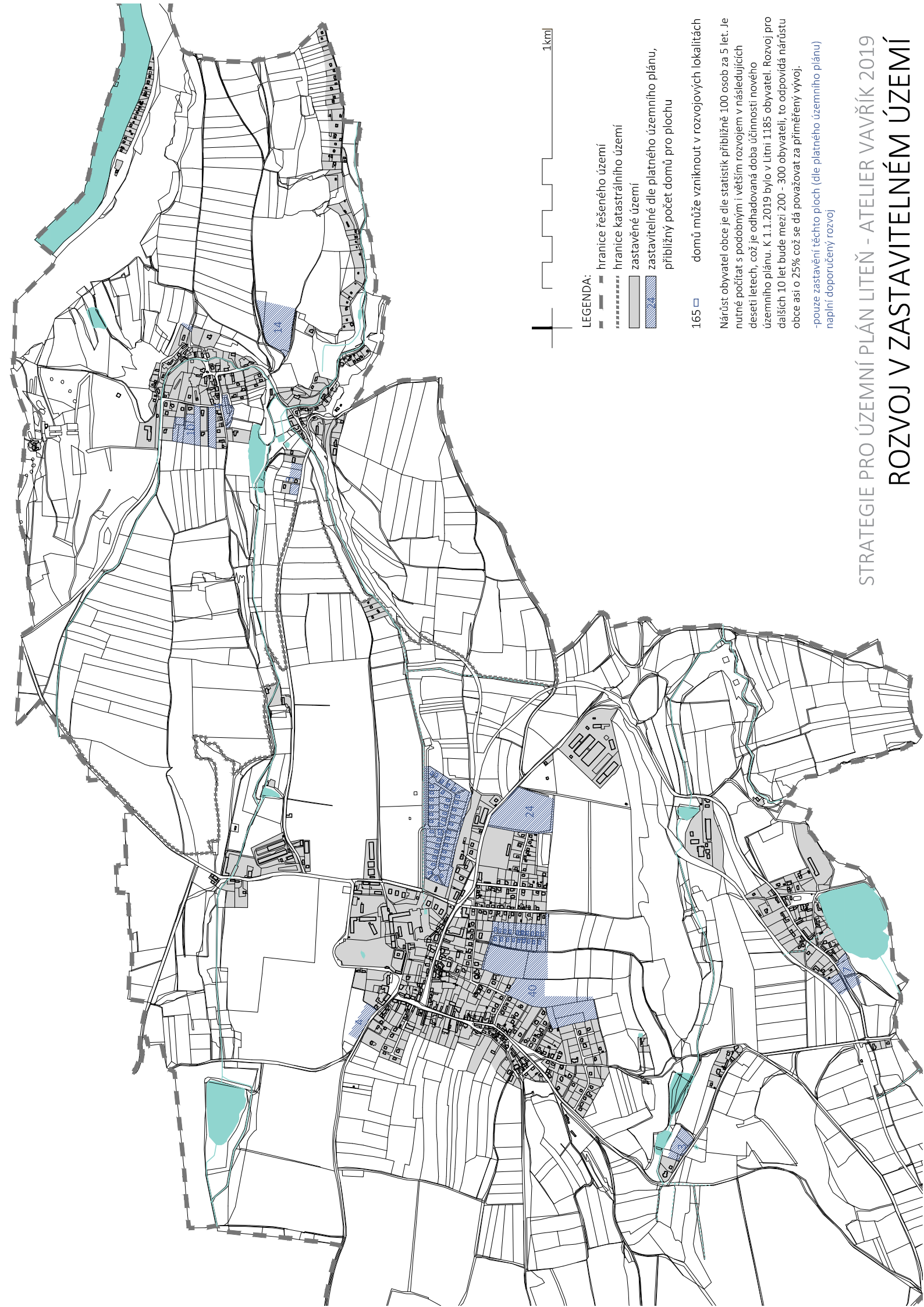

LEGENDA:

- hranice řešeného území
- ..... hranice katastrálního území
- zastavěné území

44 □ domů je možné umístit v zastavěném území

Preferovaný rozvoj je vždy uvnitř zastavěného území, potom až v nových plochách.

LEGENDA:

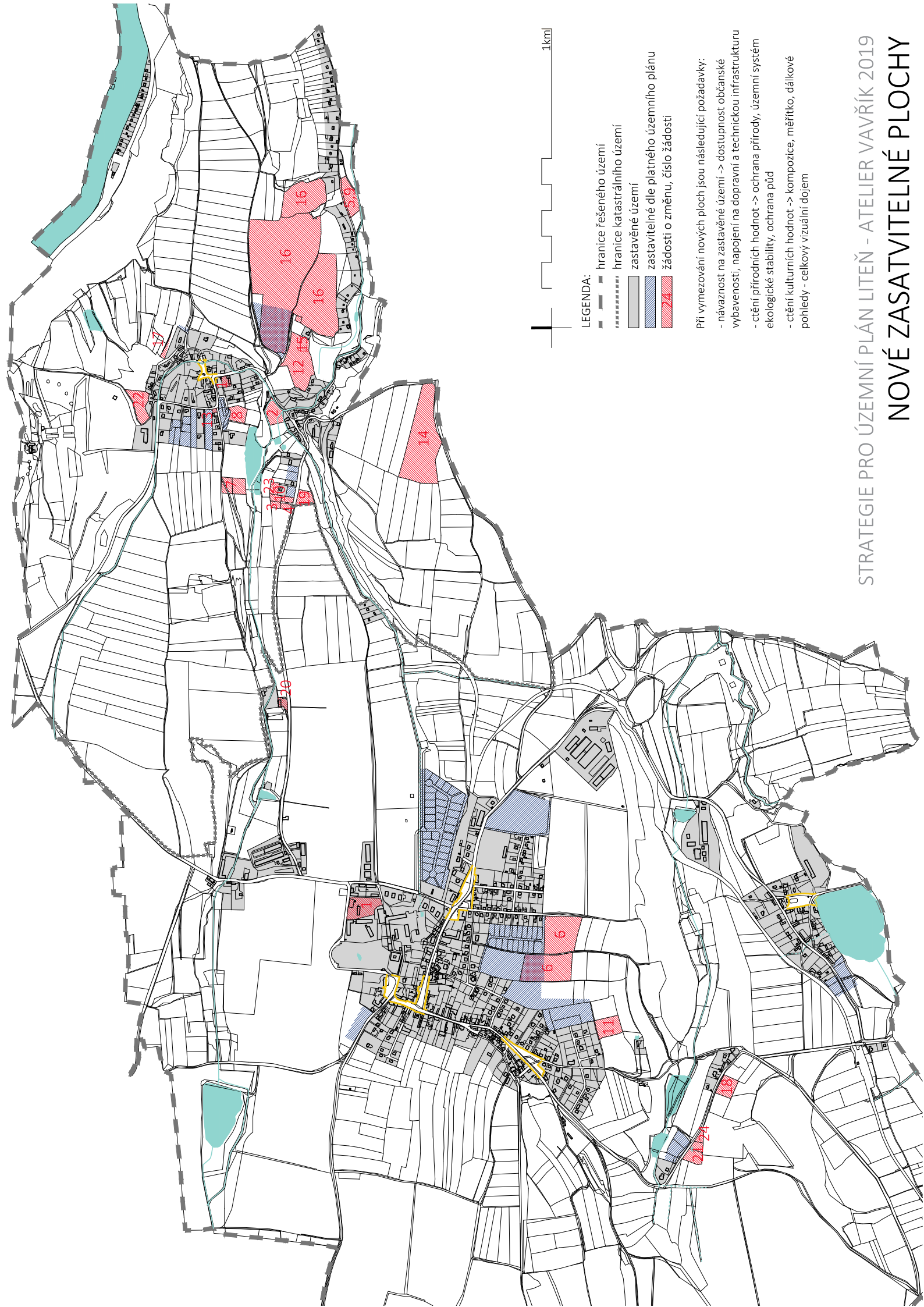
- hranice řešeného území
- ..... hranice katastrálního území
- ▨ zastavěné území
- ▩ zastavitelné dle platného územního plánu, přibližný počet domů pro plochu

165 □ domů může vzniknout v rozvojových lokalitách

Nárůst obyvatel obce je dle statistik přibližně 100 osob za 5 let. Je nutné počítat s podobným i větším rozvojem v následujících deseti letech, což je odhadovaná doba účinnosti nového územního plánu. K 1.1.2019 bylo v Liteně 1185 obyvatel. Rozvoj pro dalších 10 let bude mezi 200 - 300 obyvateli, to odpovídá nárůstu obce asi o 25% což se dá považovat za přiměřený vývoj.

-pouze zastavění těchto ploch (dle platného územního plánu) naplní doporučený rozvoj

STRATEGIE PRO ÚZEMNÍ PLÁN LITENĚ - ATELIER VAVŘÍK 2019
ROZVOJ V ZASTAVITELNÉM ÚZEMÍ

LEGENDA:

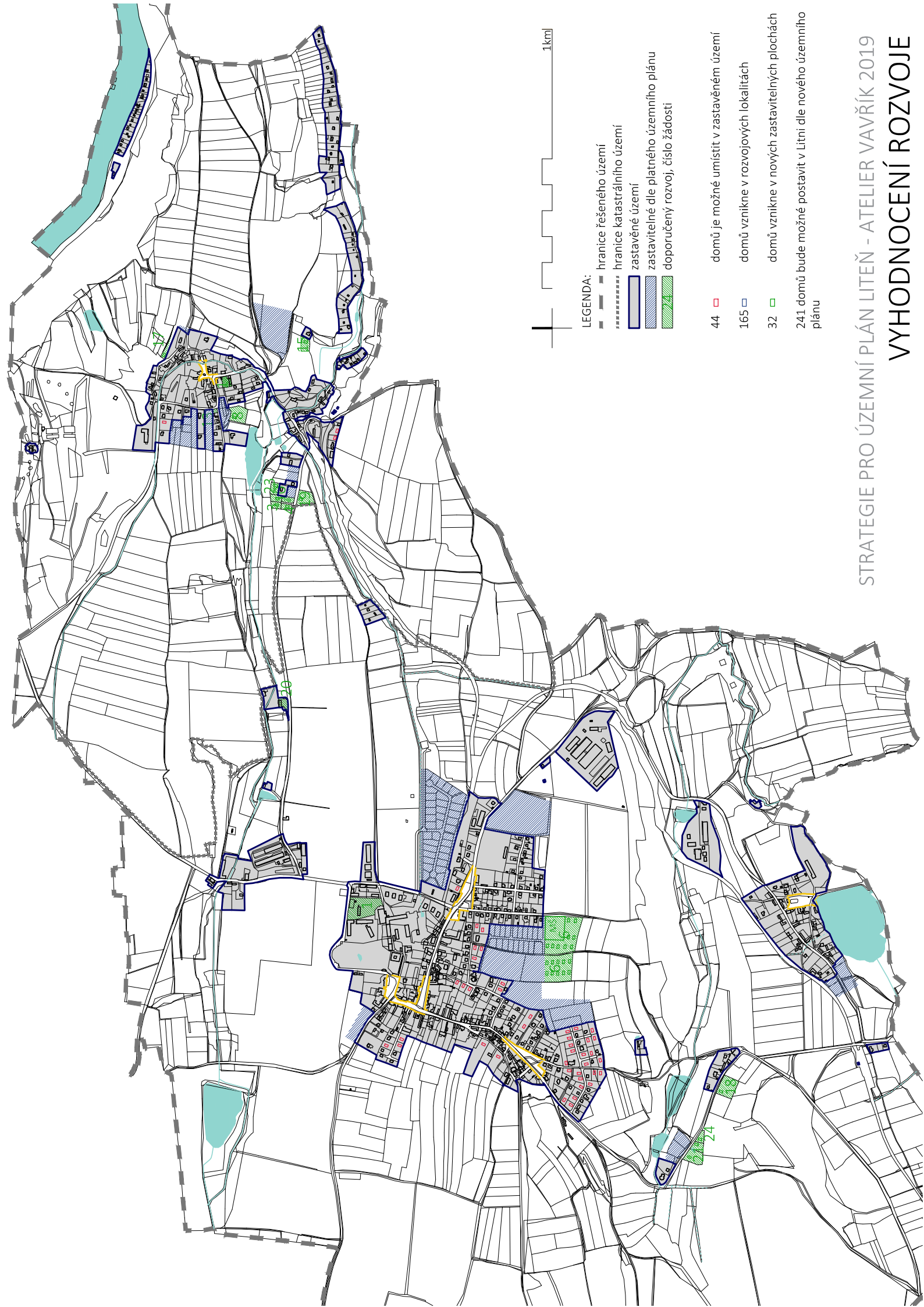
- hranice řešeného území
- hranice katastrálního území
- zastavěné území
- zastavitelné dle platného územního plánu
- žádosti o změnu, číslo žádosti

Při vymezování nových ploch jsou následující požadavky:

- návaznost na zastavěné území -> dostupnost občanské vybavenosti, napojení na dopravní a technickou infrastrukturu
- ctění přírodních hodnot -> ochrana přírody, územní systém ekologické stability, ochrana půd
- ctění kulturních hodnot -> kompozice, měřítko, dálkové pohledy - celkový vizuální dojem

ŽÁDOSTI O ZMĚNU V ÚZEMNÍM PLÁNU LITEŇ

Č. žádosti	pozemek	KÚ	žadatel	na funkci	pozn	ANO/NE	zdůvodnění	podmínka
1	109/1, 109/2	Běleč	městys Liteň	veřejná vybavenost		A		
1	33, 34/1, 34/2, 34/3	Liteň	městys Liteň	veřejná vybavenost		A		
2	436/4	Běleč	Aleš Šteffek	obytné - RD		N	ÚSES	
3	447/20	Běleč	Jan Sládek	obytné - RD		A		
4	447/18	Běleč	Roman Sládek	obytné - RD		A		
5	401/1, 401/2	Běleč	Markéta Jakobe	obytné - RD		N	I. třída ochrany ZPF	
6	750/1, 752/81	Liteň	Marcela Cajthamlová	obytné - RD, OV		A	v rámci plochy bude umístěna mateřská škola	
7	450, 451, 449/5	Běleč	Martina Eberleinová	obytné - RD		N	bez návaznosti na zastavěné	
8	439/3	Běleč	Robert Starý	obytné - RD	stanoviště - jen 1RD	A	1 RD	
9	401/1	Běleč	Pavel Jakobe	obytné - RD		N	I. třída ochrany ZPF	
10	447/17, 447/32	Běleč	Pavel Sládek	obytné - RD		A		
11	752/69, 752/68	Liteň	Palková Jaroslava	obytné - RD		N	neprůměřený rozvoj do krajiny	
12	409/1	Běleč	Zbyněk Barchánek	obytné - RD		N	neprůměřený rozvoj do krajiny	
13	25	Běleč	Martin Marvan	smíšené	z obytného	A		
14	416/1	Běleč	Ivan Tůma	obytné - RD	9 RD	N	neprůměřený rozvoj do krajiny	
15	část 409/1	Běleč	Zbyněk Barchánek	obytné - RD	na 1RD	A	1 RD	
16	395/1, 395/11, 395/19, 405	Běleč	František a Martin Homola	drobná nerušící výroba	solární elektrárna	N	narušení krajinných hodnot	
17	část 372/14, 372/11	Běleč	Stanislav a Vladimír Jelínek	obytné - RD		A	1 RD	
18	1038/17	Liteň	Pavla Petrová a Petra Frydlová	obytné - RD		A	1 RD	
19	423	Běleč	Miroslava Švehlová	obytné - RD		A	1 RD	
20	699	Liteň	Přemysl Pavlák	obytné - RD	starý mlýn	A	neumístují se nové stavby	
21	1040, 1041	Liteň	Zdeněk Šolc	obytné - RD		A		
22	492	Běleč	Pavel Brouk	obytné - RD		N	neprůměřený rozvoj do krajiny	
23	447/7	Běleč	Filip Kaštánek	obytné - RD		A		
24	1039	Liteň	Ivana Nemeškalová	obytné - RD		A		

LEGENDA:

- hranice řešeného území
- hranice katastrálního území
- ▨ zastavěné území
- ▨ zastavitelné dle platného územního plánu
- ▨ doporučený rozvoj, číslo žádosti

- 44 □ domů je možné umístit v zastavěném území
- 165 □ domů vznikne v rozvojových lokalitách
- 32 □ domů vznikne v nových zastavitelných plochách

24.1 domů bude možné postavit v Litěni dle nového územního plánu

OBSAH

- I. Přírodní charakteristika rázu krajiny a její znaky
- II. Kulturní a historické charakteristiky rázu krajiny a jejich znaky
- III. Prostorové vztahy, estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy
- IV. Podmínky ochrany rázu krajiny

ANALÝZA CHARAKTERISTIK A PODMÍNEK OCHRANY RÁZU KRAJINY KATASTRÁLNÍHO ÚZEMÍ LITEŇ

Analyza charakteristik a podmínek ochrany rázu krajiny katastrálního území Líteň

Analýza vychází z ověřené metodiky hodnocení krajinného rázu: *METODICKÝ POSTUP - POSOUZENÍ VLIVU NAVRHOVANÉ STAVBY, ČINNOSTI NEBO ZMĚNY VYUŽITÍ ÚZEMÍ NA KRAJINNÝ RÁZ*, ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (metoda prostorové a charakterové diference území) autorského kolektivu I. Vorel, R. Bukáček, P. Matějka, M. Culek, P. Sklenička, vydané v květnu 2004 (<http://web.cvut.cz/fa/0519/KUKR/metodika.htm>).

Součástí analýzy je vymezení oblasti a míst krajinného rázu, identifikace znaků a hodnot krajinného rázu, jejich klasifikace a stanovení obecných podmínek využití dotčeného území, podle aktualizovaného podkladu *PREVENTIVNÍ HODNOCENÍ ÚZEMÍ CHKO ČESKÝ KRAS Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU, PODLE §12 ZÁKONA 114/1992 Sb. O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY*, zpracovaného a aktualizovaného v roce 2008 pro Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR autorským kolektivem: doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc., ČKA, IFLA, Ing. arch. Jana Vorlová, Ing. arch. Mgr. Jiří Kupka, Ph.D., Ing.-Paed. prof. Ing. arch. Karel Kibic, DrSc., Ing. Kateřina Hronovská, Ing. arch. František Pospíšil, ČKA, Ing. Alena Wranová. Posouzení rovněž zahrnuje výsledky *VYHODNOCENÍ KRAJINNÉHO RÁZU STŘEDOČESKÉHO KRAJE*, zpracovaného Atelierem V.

Dotčené katastrální území Líteň je z velké části součástí CHKO Český Kras, pro účely jehož ochrany bylo výše uvedené posouzení zpracováno a je platným strategickým dokumentem, který slouží orgánům státní správy k účelům ochrany a správy území a je podkladem pro zpracování územně plánovacích dokumentací na všech úrovních. Toto preventivní posouzení je proto nutno vztahovat na širší oblast krajiny, zahrnující také území vně katastru městyse Líteň, tedy území, které tvoří nedílný vizuálně vnímatelný celek, prostor krajinného rázu **KC B Koněprusy – Líteň** (krajinný celek Koněprusy – Líteň), jak byl stanoven výše uvedenými pracemi. Tento prostor (celek) je pak součástí širší oblasti krajinného rázu Karlštejsko (**ObKR Karlštejsko**), jehož charakteristiky je proto nutno rovněž uvést, jelikož jsou významné s ohledem na charakter krajiny vlastního dotčeného území liteňského katastru.

Oblast krajinného rázu ObKR Karlštejsko (podle VYHODNOCENÍ KRAJINNÉHO RÁZU STŘEDOČESKÉHO KRAJE, zpracovaného Atelierem V.)

I. Přírodní charakteristika rázu krajiny a její znaky

Přírodní hodnoty krajinného rázu tvoří soubor znaků, které vytváří přírodní charakteristiku krajinného rázu mírou jejich přítomnosti, jejich kvalitou a vnímatelným projevem v prostoru krajiny. K hlavním znakům přírodní charakteristiky patří především útvary reliéfu, geologické a pedologické podmínky, vodní útvary, klimatické charakteristiky a charakter bioty, zejména vegetační kryt. Oblast krajinného rázu Karlštejsko patří ke klimaticky teplé až mírně teplé a suché oblasti s mírnou zimou a zahrnuje prostor Karlštejské vrchoviny území CHKO Český kras.

Biogeografické zařazení

Pomocí biogeografického členění krajiny je možno vystihnout souvislé, relativně homogenní celky, lišící se do různé míry složením bioty. To vystihuje jedinečné, neopakovatelné vlastnosti území, typické znaky krajinného rázu v daném regionu. Biogeografické členění České republiky – bioregiony, řadí území CHKO Český kras k bioregionu 1.18. v biogeografické provincii středoevropských listnatých lesů, biogeografická podprovincie: 1 Hercynská (Hercynian subprovincie) a do biogeografického regionu: 1.18 Karlštejský.

Biogeografické členění České republiky. Posuzované území v rámci biogeografického regionu 1.18 Karlštejský náleží k Hercynské podprovincii (podle CULEK [ed.], 1995; mapový server AOPK ČR, <http://mapmaker.nature.cz/aopk/portal>, podle CULEK [ed.], 1995)

Dotčené území krajinného celku Koněprusy – Líteň pak dále odpovídá biochorám 3VA - vrchoviny na vápencích v suché oblasti třetího vegetačního stupně a 3PM - pahorkatiny na drobách v suché oblasti třetího vegetačního stupně.

Biogeografické členění České republiky - biochory. (mapový server AOPK ČR, <http://mapmaker.nature.cz/aopk/portal>, podle CULEK [ed.], 1995)

Geomorfologie

Charakter georeliéfu je v území oblasti nejnapádnější, pro krajinný ráz ze všech přírodních podmínek nejdůležitější. Podílí se na utváření rázu krajiny na regionální, okrskové i místní úrovni. Převažujícím typem reliéfu je mírně zvlněná pahorkatina. Rozsáhla denudační plošina ve výšce okolo 400 m n. m., která je o málo převyšována zaoblenými vrchy a krátkými hřbety, je prořezána hlubokým kaňonovitým údolím Berounky. Krátké a málo vodnaté přítoky Berounky vytvořily údolí s nevynorvaným spádem. Na silurské a devonské vápence jsou vázány četné formy krasového reliéfu. Krasové jevy zde nejsou sice tak početné a mohutné vyvinuté jako v Moravském krasu, ale přesto vtiskly krajinně zvláštní ráz. Krasové procesy zde byly podstatně ovlivněny velkou pestrostí vrstev hornin. Rozvoji krasu bránili i nedostatek vody. Krasování naopak usnadňovalo množství poruch, které se staly místem soustředění krasových vod a jejich korozního působení. Na poruchách a na jejich křížení se vytvářely vertikální dutiny i hluboko pod erozní bázi danou úrovní Berounky. Přes nepříznivé faktory dané geologickými podmínkami jsou v Českém krasu na první pohled patrné charakteristické krasové formy. Jsou to především kaňon Berounky a hluboká údolí charakteru krasových roklí (údolí Kačáku, Císařská rokle, Kodsská rokle, údolí Bubovického potoka a Karlického i Radotínského potoka).

Vedle drobných škrapových polí a závrťů nechybí ani jeskyně a rozsáhlejší jeskynní systémy. Větších jeskyní je známo dodnes pouze několik, zato drobnějších dutin bylo objeveno přes 250. Nejznámější a nejvýznamnější je jeskynní systém Koněpruských jeskyní na Zlatém koni s celkovou délkou chodbe přes 2 km. V oblasti Koněprus jsou další četné jeskyně na území dnešní národní přírodní památky Kotýz. K nejznámějším z nich patří jeskyně Ve vrátech, Jelinkův most, Děrává jeskyně a Kozi díry. Druhou oblastí intenzivnějšího zkrasování je okolí Srbska, kde je vedle řady drobných dutin i známý jeskynní systém na Chlumu. K velkým jeskyninám patří Barrandova jeskyně nad údolím Berounky a jeskyně Martina v národní přírodní rezervaci Koda. V jámovém lomu Čefřínka u Bubovic je nejhlubší známá jeskyně v Čechách - jeskyně Arnoldka (111 m pod povrchem). Ačkoliv její dno leží 71 m pod úrovní Bubovického potoka, vzdáleného necelých 140 m, nenesse známky zaplavování. Propadání povrchových vod do podzemní krasové cirkulace se děje dnes vzácně na několika málo místech a v malém rozsahu v údolí Bubovického potoka, Propadlých vod, v Tetinské roklí a v Císařské roklí. Je zde několik krasových vývěrů. Největší je Kodská vývěračka, známá je Ivanka ve Svatém Janu pod Skalou a Měňanská vývěračka. Na vývěrech krasových vod dochází k tvorbě sladkovodních vápenců - pěnovců. K tě stále dochází v Císařské roklí, v Kodské roklí, v údolí Bubovického potoka i u krasového vývěru v Nesvačičkách (podle: <http://www.ceskykras.ochranaprirody.cz>).

Posuzované území katastru Litně a nejbližšího okolí v rámci celku krajinného rázu Koněprusy – Litěň je dle geomorfologického členění ČR zařazeno do okrsků VA-4B-1 Suchomastská vrchovina a VA-4B-2 Bubovická vrchovina, Česká vysočina (provincie) Poberounské soustavy V (subprovincie), Brdské podsoustavy VA (oblast), Hořovické pahorkatiny VA-4 (celek) a Karlístejnské vrchoviny VA-4B (podcelek).

Geomorfologické členění České republiky. (DEMEK, MACKOVČIN /eds./ a kol., 2006) vlevo a Typologie krajiny podle reliéfu vpravo. Největší část území CHKO zaujímá krasová krajina (sytě zelená), do okrajových partií včetně dotčeného území u Litně zasahují krajiny plošin a pahorkatin (růžová). (<http://geoportal.cenia.cz>)

Karlštejnská vrchovina, jako podcelek v severovýchodní části Hořovické pahorkatiny, je plochá vrchovina o ploše 151 km², střední výšce 360,8 m a středním sklonu 6°02'. Je složena ze silně zvrásněných silurských břidlic a silurských a devonských vápenců s polohami bazaltů (diabasů) při okrajích. Její mírně zvlněný strukturně denudační reliéf vystupuje strmými svahy nad své okolí. Je rozčleněn hlubokým kaňonovitým údolím Berounky, která protéká územím napříč a přijímá hluboko zařezané přítoky. Silně zahlinění brání vývoji povrchových krasových tvarů. Četné jsou jeskyně a vápencové lomy a aktivní i opuštěné kamenolomy. Na území CHKO a v rámci dotčeného území u okolí Litně zasahují dva okrsky podcelku, Suchomastská vrchovina a Bubovická vrchovina.

Z hlediska geomorfologického členění tak leží většina území CHKO v Karlístejnské vrchovině, ve vyšší části Hořovické pahorkatiny. Její okraje, oproti sníženinám Hostomické kotliny a Zdicke brázdy, jsou v krajinně velmi zřetelné. Nepřehlédnutelný je masiv Damilu (396 m n. m.) nad soutokem Litavky s Berounkou a hřbetu, táhnoucího se ke Kosovu (450,1 m n. m.) nad soutokem Suchomastského potoka a Litavky (převýšení až 220 m), která tvoří osu Zdicke brázdy. Západně od Suchomastského potoka vystupuje neobyčejně výrazný masiv Koukolovy hory (471 m n. m.) a Holého vrchu (454 m n. m.), opět s převýšením více než 200 m nad údolím Litavky.

Jihozápadní hranu pak vytváří lesnatý hřbet Housina (461 m n. m.), vytvářející výrazný horizont v rozlehlejší Hostomické kotlině. Jihovýchodní okraj Karlístejnské vrchoviny (vůči Hostomické kotlině, tvořené údolím Svinářského potoka) není tak strmý a je tvořen táhlými svahy masivu Bacína (499 m n. m.), u Litně pak výšín Miramor (470 m n. m.), Šamor (481 m n. m.) a Vysoké skály (472 m n. m.). Skupina nejvyšších míst Českého krasu s výrazným hřbetem Zlatého koně (475 m n. m.) v pozadí na SZ vytváří mohutný horizont, odpovídající velkému měřítku krajiny širokého údolí Svinářského potoka pod hřbetem Hřebeňů (až 550 m n. m.).

Charakter reliéfu a morfologie jednotlivých prvků terénu výrazně charakterizují ráz dotčené krajiny. Modelace terénu se skalinatými výchozy, intenzita terénu a dramatická sklonitost svahů, často výrazné deprese vodotečí, ale i doprovodné lesní porosty a rozptýlená vegetace v krajinně

scéně zvýrazňují a charakterizují jak obraz dílčích krajinných prostor, ale také celkový obraz v dálkových pohledech od J. z Hořovické brázdý či z vyšších poloh Hřebenů, k náhorním polohám Karástejnské vrchoviny a na síluetu Českého krasu.

Geologie a pedologie

Celkový ráz území ovlivňuje rozhodujícím způsobem jeho geologická stavba. Podmiňuje utváření reliéfu a chemismus půdního horizontu. Horninové a půdní podmínky se v krajinném rázu projevují pestrým spektrem radiace, světelným charakterem, barvou, charakterem zvětralín, rozdílným georeliéfem a nakonec i charakterem hospodářského využití krajiny. Charakter krajiny dotčeného území tkví v hodnotách geologických a paleontologických ve velké míře s ohledem na jeho příslušnost k jedinečnému útvaru Českého krasu. Jeho mimořádný význam se spolupodílí na vlastních vyznamech jak míst dílčích krajinných prostor, tak i jako celku, právě ve smyslu definic krajinného rázu. Vedle toho se podílí na jedinečnosti a neopakovatelnosti charakteru dané krajinné scény.

Geologický podklad území Českého krasu tvoří převážně vápencová souvrství tzv. pražské pánve. Jedná se o elipsovité území, jehož delší osa sahá od Prahy až do konepruské oblasti jižně od Berouna. Sedimentace tu probíhala v prvohorách od ordovíku do středního devonu.

Ordovický útvar je reprezentován střídáním klastických písčitých a jílovitých sedimentů. Tento typ uložení svědčí o střídání prostředí mělkého moře s bohatým přínosem úlomků z pevniny s obdobími klidnějšího ukládání v hlubším prostředí. V sedimentech nejvyššího ordovíku jsou uchovány nepřímé stopy po velkém kontinentálním zalednění jižní polokoule. Po celkovém oteplení, při kterém roztály ledovce v zaledněných oblastech, došlo ke zdvíhu mořské hladiny (prohloubení) a počaly se usazovat černé graptolitové břidlice. Široké světové rozšíření svědčí o jejich vzniku ve stabilním, klidném, pelagickém prostředí bez přímých vlivů pevniny.

Ve středním siluru se začal na geologické stavbě významně uplatňovat podmořský bazaltový vulkanismus. V oblasti Svatého Jana pod Skalou vzniklo podmořské vulkanické centrum, které v některých obdobích sahalo i nad mořskou hladinu. V okolí došlo k nápadnému změlčení moře a sedimentaci vápenců. Tato sedimentace pokračovala bez přerušení až do středního devonu a pouze dočasně byla několikrát potlačena přínosem velmi jemného jílového materiálu, který se projevil ukládáním vápnitých břidlic.

Během devonu se dostala pražská pánev, následkem pohybu kontinentálních desek, do rovinnové zóny, což umožnilo bohatý rozvoj organismů v teplém a prosluněném moři. Na některých místech vznikaly útesy tvořené z vápnitých řas, stromatopor a útesotvorných lilijic. Koncem středního devonu moře ustoupilo a uloženy byly v průběhu variského, neboli hercynského vrásnění (horotvorných pochodů) stlačený do jednoduchých vrás směru JZ-SV. V několika případech došlo k přetřetí středních ramen vrás a vznikly tak i směrné přesmyčky, podél kterých byly nasunuty starší vrstvy na mladší. Po vrásnění byla geologická stavba porušena četnými příčnými zlomy směru SZ-JV i S-J. Po těchto procesech byla na území dnešního Českého krasu po období asi 270 milionů let souše a docházelo k zarovnáání reliéfu.

V mladší části druhohor ve křídě postoupilo do těchto míst naposledy moře. Usazeniny tohoto moře se zachovaly ve výpních některých povrchových krasových jevů a v souvislých částech pokrývá s. a sv. od vlastního chráněného území. V období třetihor pravděpodobně tekla přes území Českého krasu SZ směrem mohutná řeka, která se v prostoru dnešní Biliny vlévala do podkrásohorských pánví. Tato řeka zanechala v Českém krasu písčité a šterkovité náplavy v oblasti Kosoře, Mořiny, Litné a v polesí Koda. Do tohoto období spadá rovněž počátek vzniku krasových jeskyní.

Během čtvrtohor se vyvinul reliéf do podoby, kterou známe dnes. Došlo k zahloubení řeky Berounky a jejích oboustranných přítoků a vzniku kaňonovitých údolí. Na dně těchto údolí před krasovými prameny vznikaly a místy ještě vznikají travertinové kupy a kaskády. Vzhledem k nepřerušené sedimentaci od ordovíku po střední devon a velkému bohatství zkmenešin má Český kras mimořádný význam pro geologii a paleontologii starších prvohor ve světovém měřítku. Je to způsobeno především uchováním nepřeměněných hornin s bohatým obsahem zkmenešin, nepřerušenou mořskou sedimentací od spodního ordovíku přes celý silur až do středního devonu a původními, výjimečně příznivými podmínkami pro rozvoj života v této oblasti.

Český kras jako paleontologicky významné území proslavil již v 19. století Joachimem Barrande, který zde popisuje mnoho lokalit s bohatými nálezy fosilií. Mezi nejznámější lze zařadit Koneprusy, Loděnice, Budhanskou skálu v Karástejně, Lochkov, Radošinské údolí. Mnoho druhů zkmenešin (trilobitů, tentakulitů, graptolitů, ostnokožců, ramenonožců a dalších) bylo poprvé popsáno právě podle nálezy z Českého krasu. Hojnost fosilní fauny a nepřerušené ukládání sedimentů po dlouhou dobu udělala z Českého krasu rovněž významnou oblast z hlediska světové stratigrafie. Některé geologické objevy byly vyhlášeny jako standardy s celosvětovou platností jednotlivých geologických jednotek, nebo jejich hranic. V roce 1972 na Mezinárodním geologickém kongresu v Montrealu byl na skalnatém svahu návrší Klonk u Suchomast vyhlášen dokonce mezinárodní stratotyp, podle kterého se na celém světě určuje hranice mezi prvohorními útvary silurem a devonem. Byl to první hraniční stratotyp, který byl kdy vyhlášen.

Půdní poměry oblasti jsou velmi pestré. Klima-zonálně patří území k oblasti s hñeozemními půdotvorným procesem. Vliv matečné horniny jako půdotvorného činitele je velmi silný. Na vápencích vznikají jednak rendziny nebo vápnité hñeozemě, vyskytují se i zbytky fosilních půd vzniklých v tropickém třetihorním podnebí – terra rosa. Na říčních terasách jsou podzoly a na kyselých horninách (břidlice, křemence) hñedý ranker až málo vyvinuté hñeozemě. V omezeném rozsahu se vyskytují gleje (*poodle: http://www.ceskykras.ochranaprirody.cz*).

Hydrologie

Vodní prvky představují zásadní životadárnu síť, která ve velké míře spoluutváří charakter krajiny. V dotčeném území se výrazněji projevuje především Stříbrný a Bělečský potok, které se síevají u Běleče a jako jeden tok se již spolu se Svinatřským potokem vlévají do Berounky u Zadní Třebáně. Berounka se svými přítoky (mj. Kačák, Bubovický potok, Budhanský potok, Karlický potok, Švarcava a další) tvoří základní páteř hydrologického systému celého Českého krasu.

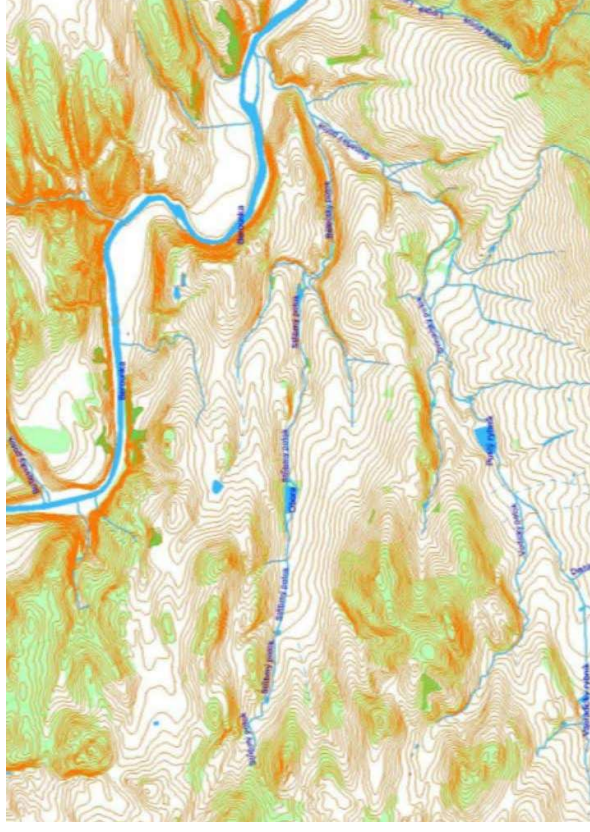
Hydrogeologická prozkoumanost oblasti je nerovnoměrná, většina vrtů se používá účelově k získání pitné vody a provádí se blízko území její spotřeby. Specifický odtok všech povrchových toků CHKO se pohybuje v rozmezí 1,4–2 l/s-km² a objemový součinitel ročního odtoku představuje 9–12 % ročních vzdušných srážek. Z toho vyplývá, že na ztráty připadá 88–91 % a zbytek je průměr odtoku. Část srážkové vody je tedy infiltrována do půdy, odtéká do nespojitě uklínové krasové zvodně podzemních vod, které jsou odvodňovány Berouňkou. Celkový odtok z území Českého krasu je tedy zhruba 3,9 l/s-km² a výpar činí 77 % ročních srážek. Z hlediska dlouhodobého specifického odtoku je CHKO klasifikována jako oblast se zvýšeným odtokem podzemních vod (podle: <http://www.ceskykras.ochranaprirody.cz>).

Berouňka je pod svým dnešním jménem uváděna od 17. století, kdy byl úsek řeky na berouňském panství nazýván tehdy obvyklým způsobem jako řeka berouňských (původně se celý tok řeky nazýval Mže). Podle Ottova slovníku naučného se na konci 17. století začal užívat název Berouňka pro dolní tok, poprvé je uváděna plzeňským kronikářem J. Tanerem jako tok za městem Berouňem. V 18. století používali někteří autoři název Berouňky i pro střední tok od Plzně. Za počátek Berouňky byl postupně považován soutok Mže a Rakovnického potoka, později se začátek Berouňky posunul na soutok se Sřelou a ještě později na soutok s Úslavou. Ottův slovník z roku 1908 přesto ještě uváděl Mži jako řeku ústící do Vltavy. V současnosti podle vodoprávních předpisů začíná Berouňka soutokem Mže s Radbuzou v centru Plzně.

Údolí Berouňky od Berouna po Karlštejn tvoří kaňon s příkrými svahy nebo skalními srázy. Do tohoto kaňonu jsou zaústěna hluboce zaříznutá pobočná údolí nebo rokle. Na levém břehu směrem od Berouna jsou to postupně Židovská rokle, rokle Žlábek, kaňon Kačáku, údolí Bubovického potoka s jeho nálevkovitým ústím, ve kterém stojí obec Srbsko a údolí Budňanského potoka, se stejnojmennou částí obce Karlštejn, na pravém břehu pak Tetínská, Kodska a Císaršská rokle a rokle Krupná se stejnojmennou osadou. V Karlštejně se údolí Berouňky rozprostírá nejprve na pravém břehu (osada Poučnick), posléze pak do rozsáhlejší kotliny na levém břehu (obec Hlásná Třebeň), zatímco pravý břeh je sevřen příkrým svahem. Kaňon Berouňky je jednou z hlavních krajinných dominant charakterizujících Český kras.

Sřibrný potok, který přímo protéká dotčeným územím krajiny u Litně, pramení pod vrchem Kobyla (Měňanská vyvěračka). Protéká širokým údolím, jehož reliéf utváří a které je jiné, scénicky otevřenějšího charakteru než ostře zaříznuté rokle a kaňony v jiných částech Českého krasu. Nad obcí Měňany je na tomto potoce malý rybník, který sloužil jako akumulace nádrží pro mlýn. Pod Měňany napájí největší rybník v Českém krasu zvaný Obora. Pod Oborou doprovázejí nivu četné mokřadní louky. Tato skutečnost bylo využito k vybudování dvou systémů malých vodních ploch - hloubených tůní, a to nad osadou Vlence (3 tůně) a nad Bělčí (3 tůně) a systém umělých slepých ramen, vše s doprovodnou výsadbou mokřadních druhů dřevin. U osady Běleč, kde se Sřibrný potok vlévá do potoka Bělečského, byl jako revitalizační akce obnoven rybník. Sřibrný potok, na podmínky Českého krasu poměrně vodný tok se stabilními průtoky a nepostradatelnou přírodní a krajinná hodnota, se již jako Bělečský potok vlévá v Zadní

Třebani do většího potoka Svinářského, přítékajícího z pásma Hřebenů, který níže ústí do Berouňky (podle: <http://www.ceskykras.ochranaprirody.cz>).

Vodní útvary a terén dotčeného území (<http://geoportal.cenia.cz>)

Biota

Biotické podmínky, především vegetační pokryv dotvářejí obraz území, podíl lesů, druhové a prostorové uspořádání, jsou spolu s modelací reliéfu nejvýznamnějšími atributy formujícími charakter krajiny. Český kras spadá do oblasti termofytika (Thermophyticum), které je osídlováno převážně teplomilnými druhy rostlin. Zahrnuje výškový vegetační stupeň planární (nižinný) a kolinní (pahorkatinný). Tvoří dvě souvislé podoblasti (obvody). České termofytikum (15 okresů, Thermobohemicum), které vytváří pás od Doupovské pahorkatiny v Pooohří až po východní Polabí a do které náleží posuzované území Českého krasu, a Panonské termofytikum (6 okresů), které zahrnuje oblast jižní Moravy a Moravských úvalů.

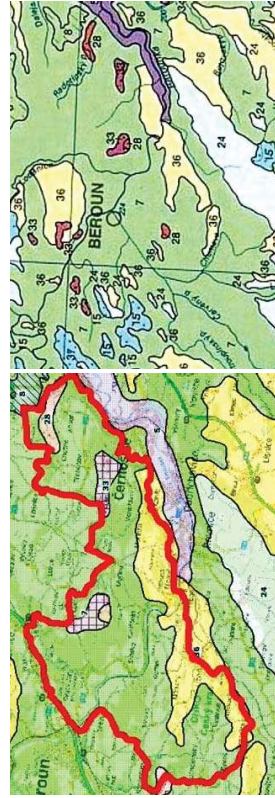
Z botanického hlediska téměř celé území CHKO spadá do samostatného fytogeografického okresu Český kras. Složení květeny a vegetace zde bylo a je ovlivněno pestřím geologickým (převážně vápencovým) podkladem, specifickou geomorfologií krajiny, sousedstvím teplejších a sušších regionů xerotermní květenné oblasti, ale také dlouhodobou lidskou činností a osídlením. Krasový

fenomén souvisí se zvláštním zvětráváním vápenců a jejich jednostranným chemismem, stejně jako se specifickým vývojem půd. Říční fenomén Berounky a jejích větších přítoků zvyšuje celkovou stanovištní pestrost a znásobuje účinek krasového fenoménu.

Fytogeografické členění České republiky (<http://geoportal.cenia.cz>)

Potenciální přirozená vegetace. Potenciální přirozená vegetace představuje rostlinný pokryv, který by se vytvořil v určitém území a v určité časové etapě za předpokladu vyloučení činnosti člověka. Zahrnutý jsou nevrátné změny způsobené člověkem až do doby konstrukce mapy, zatímco u vratných změn prostředí, jako například eutrofizace vod či znečištění ovzduší se předpokládá jejich zánik s přerušením činnosti člověka. Jedná se tedy o abstraktní a hypotetický vegetační kryt, který je výrazem rovnováhy mezi současným, člověkem ireverzibilně změněným prostředím a vegetací, který odráží vlastnosti stanoviště. Rekonstrukční geobotanická mapa uvádí v dotčeném území černýšové dubohabřiny (7) a bikové a/nebo jedlové doubravy (36).

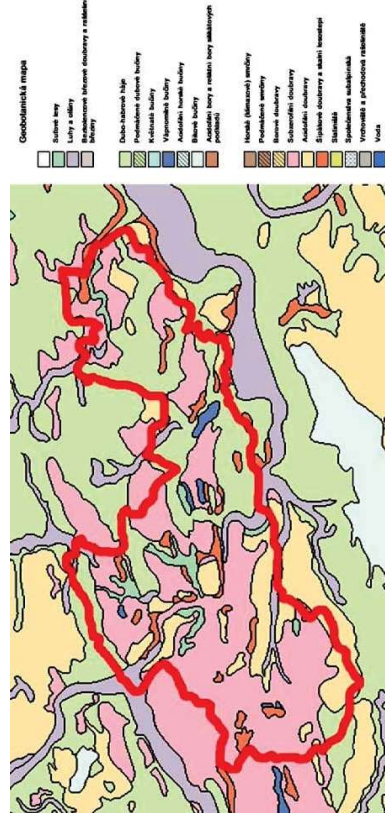

Potenciální přirozená vegetace, podle Neuhäuslová Z. & Moravec J. [eds.], (1997): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky, Kartografie, Praha (<http://geoportal.cenia.cz>)

Vegetační stupeň. V řešeném území je vymezen 2. bukodubový vegetační stupeň, který zaujímá jen 13% zemí ČR. Vyskytuje se v nížinách, pahorkatinách a vrchovinách zpravidla v rozmezí 200 až 400 m n. m. Kromě černoze a hnědozemí na spraších se významně vyskytují různé typy kambázemí a luvizemí. Charakteristický je společný výskyt teplomilných ponticko-panonských druhů a typických druhů středoevropských listnatých lesů. V přirozených lesích převládá dub zimní a habr, buk byl přimíšen v podúrovni. V podrostu se kromě teplomilných druhů začínají vyskytovat typické lesní druhy. V současnosti v tomto stupni převládá zemědělská polní krajina.

Lesní vegetační stupně a přírodní lesní oblasti (PLO). (ÚHUL Branáň s. L., <http://www.uhul.cz>). Lesní vegetační stupeň (LVS) je formalizovaná lesnická jednotka, vyjadřující vztah mezi klimatem a vegetačními společenstvy, reprezentovanými tzv. klimaxovými dřevinami. Popisuje tak ve zjednodušené podobě vegetační stupňovitost. Na dotčeném území se vyskytuje bukodubový (2) lesní vegetační stupeň.

Geobotanická mapa. V dotčeném území převládají z geobotanického hlediska *subxerofilní doubravy, acidofilní doubravy, šípákové doubravy a skalní lesostepi, v nivách luhy a olšiny* (Mapový server AOPK ČR, <http://mapy.nature.cz>)

Flóra. Pro oblast je charakteristický výskyt jednak teplomilných a suchomilných submediteránních druhů rostlin, jednak druhů středoevropské lesní květeny. Prolínání těchto dvou nejvýznamnějších různorodých prvků je umožněno tím, že denudací byly obnaženy tvary, které vznikly při dávném variském vrásnění. Na některých místech jsou totiž vrstvy vápenců, které původně sedimentovaly ve vodorovné poloze, skloněny v úhlu kolem 30° k jihu. Na takových lokalitách se kombinují dva faktory, velice mělký půdní profil, tvořený pouze primitivní protorendzinou, protože vytvořené půdní částice neustále sklouzávají po hladkých vápencových plotnách, a velice teplé mikroklima na příznivě skloněném jižním svahu, který absorbuje sluneční záření, dopadající po velké části roku kolmo na tento úklon svahu. Za těchto podmínek se nemohou trvale uchytit dřeviny středoevropského listnatého lesa a vzniká zde přirozené, ekologicky podmíněné bezlesí. Hovoříme proto o xeroterminí hranici lesa. To umožnilo existenci řady reliktních stanovišť, skalních stepí, xeroterminích trávníků a lesostepí, které mozaikovitě zpestřují mírně zmlněnou krajinu habrových doubrav.

S výjimkou nevýznamných a menších nalezišť v rámci křídové tabule je Český kras jediným větším územím v České kotlině, na němž jsou v úplných vývojových sériích a ekologických řadách vyvinuta společenstva světlomilných xerofilních rostlin. Několik desítek zdejších rostlinných druhů dnes náleží v rámci České republiky k ohroženým až kriticky ohroženým. Rostou zde druhy fyto geograficky významné s hraničním rozšířením v Českém krasu, jako čilimník řeženský (*Chamaecytisus ratisbonensis*) a zimostřápek alpský (*Polygaloidea chamaebuxus*). Vyskytují se tu i druhy významné svým reliktním rozšířením, např. rudohlávek jehlancovitý (*Anacamptis pyramidalis*) v rezervaci Karlštejn, na Herinkách lipnice bádenská (*Poa badensis*), na více lokalitách včelník rakouský (*Dracocephalum austriacum*), hlaváček jarní (*Adonanthe vernalis*), trýzel škarďalový (*Erysimum crepidifolium*), kavyl tenkolistý (*Stipa stenophylla*), hadí mord nachový (*Scorzonera purpurea*) a řada dalších.

V šípákových doubravách a na skalních stepích tu roste apomiktický jeřáb krasový (*Sorbus eximia*), endemit Českého krasu. K nejzajímavějším společenstvům patří šípákové doubravy s dfinem. Tvoří rozvolněné, většinou zakřísle porosty na velmi mělkých půdách vápenců. Kromě dubu pýřitého (*Quercus pubescens*) v nich roste řada dřevin převážně keřového vzrůstu, jako jsou jeřáb muk (*Sorbus aria*), jeřáb brěk (*S. torminalis*), dřín (*Cornus mas*), svída krvavá (*Swida sanguinea*), hloh (*Crataegus spp.*), růže (*Rosa spp.*), ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*), dřítěstl obecný (*Berberis vulgaris*), skalník celokrajný (*Cotoneaster integerrima*), řešetlák počistivý (*Rhamnus cathartica*) a další. Bohatý je i výskyt bylin a trav často velmi nápadných, jako např. třemdava bílá (*Dictamnus albus*), sasanka lesní (*Anemone sylvestris*), hrachor chlumní (*Lathyrus lacteus*), kamejka modronachová (*Lithospermum purpurocaeruleum*), vstavač nachový (*Orchis purpurea*), rudohlávek jehlancovitý (*Anacamptis pyramidalis*), rozrazil klasnatý (*Pseudolysimachion*

spicatum), oman srstnatý (*Inula hirta*), prvosenka jarní (*Primula veris*), hadí mord nachový, Iněňka bavorská (*Thesium bavaricum*) a mnoho jiných.

Na šípákové doubravy navazují na plošinách s odvápněnou půdou, často fosilní tzv. „terra fusca“, mochnové doubravy s acidofilními druhy jako např. košťava ovčí (*Festuca ovina*) a souborem druhů, které indikují jilovité nepropustné půdy, jako je mochna bílá (*Potentilla alba*), srpce barvíšská (*Serratula tinctoria*), bukvice lékářská (*Betonica officinalis*), svízeľ severní (*Galium boreale*) apod.

Z přirozených lesních společenstev jsou nejrozšířenější habrové doubravy s výskytem četných vzácnějších druhů rostlin, jako je např. lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*), medovník meduňkolistý (*Melittis melissophyllum*), orlíček obecný (*Aquilegia vulgaris*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*), okrotice dlouholistá (*C. ensifolia*), krušík široolistý (*Epipactis helleborine*), prstnatec bezový (*Dactylorhiza sambucina*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*). V rezervaci Karlštejn a v Karlickém údolí se v nepočetných populacích vyskytuje i zvonovec liliolistý (*Adenophora liliifolia*).

V komplexu vrchů Mramor a Šamor roste na jediné lokalitě vstavač mužský (*Orchis mascula*). Lokálně se na vhodných lokalitách vyskytuje silně ohrožený krušík růžkatý (*Epipactis muelleri*) a ohrožený krušík tmavočervený (*Epipactis atrorubens*), jako např. v připravovaném chráněném území Na Voskopě. Plošně mnohem menší jsou zbytky vápnomilných bučin s charakteristickým výskytem okrotice červené (*Cephalanthera rubra*). Ide o lesy velké vědecké hodnoty, protože buk v nich dosahuje nejnižšího přirozeného rozšíření ve středních Čechách.

Na strmých svazích s hrubou pohyblivou suti rostou javory mléč a klen (*Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*), lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), v podrostu líska (*Corylus avellana*), bez černý (*Sambucus nigra*), meružalka srstka (*Ribes uva-crispa*) a významný druh suti meružalka alpská (*Ribes alpinum*). Na tyto suťové svahy často navazují dna roklí, kde převládá javor klen a javor mléč s lipou malolistou a někdy s vtroušeným bukem. Nápadný je v nich především jarní aspekt v podrostu s dymnívkami (*Corydalis cava*, *C. intermedia*, *C. solida*), jaterníkem trojlaločným (*Hepatica nobilis*), orsejem jarním (*Ficaria bulbifera*), kyčelníci devítilistou (*Dentaria enneaphyllos*), pitulníkem žlutým (*Galeobdolon luteum*), vzácněji s omějem včím (*Antennaria vulparia*). Ojediněle se tu vyskytuje oměj pestrý, *Aconitum variegatum* (mezi Hostimí a Sv. Janem) a zapalice žlutuchovitá, *Isopyrum thalictroides* (na Voškově).

Pozoruhodný je výskyt druhů květeny skal a skalních stepí ve dvou extrémních podobách, jednak květeny osluněných vápencových a diabasových skal a skalních stupňů s nevyvinutými půdami, jednak květeny stinných vápencových skalnatých srázů. Strmé, především k jihu exponované skalní stěny hostí z nápadných a dnes většinou ohrožených druhů, např. koniklec luční český (*Pulsatilla pratensis subsp. bohemica*), kosatec bezlistý český (*Iris aphylla subsp. bohemica*), chrpu chlumní (*Centaurea triumfettii*), tařici skalní (*Aurinia saxatilis*), devaterníček šedý (*Rhodax canus*), včelník rakouský, vlnici chlupatou (*Oxytropis pilosa*), běložárku liliovitou (*Anthericum liliago*), lociku vytrvalou (*Lactuca perennis*), svízeľ sivý (*Galium glaucum*), sesel sivý (*Seseli osseum*) a další.

Vlhčí a stinné vápencové stěny a srázy poskytly útočiště druhům s optimem rozšíření v evropských horách. Pro tato společenstva je charakteristický výskyt pěchavy vápnomilné (*Sesleria albicans*), lomikamene vřezivého (*Saxifraga paniculata*), lomikamene trsnatého (*Saxifraga rosacea*), dvojitku hladkoplodého (*Biscutella laevigata*), zimostřáku alpského a hvozdlíku sivého (*Dianthus gratianopolitanus*). Druhově bohatá společenstva pěchavy vápnomilné s devaterničkem šedým a penízkem horským (*Thlaspi montanum*) nebo společenstva kostřavy walliské (*Festuca vaesiaca*) na hlubších rendzínových půdách mají své klasické lokality v dnešní národní přírodní rezervaci Karlštejn. Vzhledem k propustným horninám a půdám se v Českém krasu nevynuly rozsáhlejší mokřadní společenstva. Pouze podél řeky Berounky rostou pobřežní společenstva s lesknicí rákosovitou (*Phalaris arundinacea*) a stále se rozrůstající porosty vrb, převážně stromových vrb křehkých a vrb bílých. Podél některých širších údolí kultivovaných potoků, např. v Radotinském údolí vznikly kosením blatouchové louky, které bez péče zarůstají vysokými bylinami.

Vedle cévnatých rostlin je Český kras známý především výskytem řady druhů hub. Travníme xerothermní porosty jsou význačné výskytem četných druhů břichatkovitých hub, porosty lesostepí a teplomilné doubravy výskytem lanýžů, některých hub smržovitých i mnoha druhů žampionů a bedel. Mezi jinými druhy tu lze nezdávka nalézt například ohrožený hřib satan (*Boletus satanas*). Sutové lesy a bučiny naproti tomu charakterizuje množství dřevních hub.

Zajímavé jsou i výskyty řas, lišejníků a především vápnomilných mechorostů. Bryoflóra území vzhledem k pestrosti stanovišť i vzhledem k obecně větší druhové bohatosti mechorostů na vápencovém podkladě činí kolem 337 druhů (60 jätrovek, 2 hlevíky a 275 mechů). Z tohoto počtu patří téměř čtvrtina mezi ohrožené druhy, jako je např. klaminka tupolistá (*Anomodon rugelii*), krdolovka zelená (*Fissidens viridulus*), děrkavka tlustožebná (*Grimmia teretinervis*), zobanítka smstnaná (*Rhynchostegium confertum*) a kápěnka (*Seigeria calcarea*). Na výslunných skalách a stepích jsou často zastoupeny druhy submediteránní, jako např. mozolka vonná (*Mannia fragrans*), třásnatka šupinatá (*Crossidium squamiferum*), pározub bleďožlutý (*Didymodon luridus*), krasatka přeslenitá (*Eucladium verticillatum*), děrkavka istrijská (*Grimmia tergestina*), bokoplodka kostřbatá (*Pleurochaete squarrosa*) nebo termovka hustá (*Weissia condensa*).

Na zastíněných skalách a sutích se mezi jinými nacházejí i ohrožené druhy vápnomilka přerušovaná (*Pedinophyllum interruptum*), podhořanka lesklá (*Porella arboris-vitae*), klaminka dlouholistá (*Anomodon longifolius*), hájovka Vaucherova (*Cirriophyllum tommasinii*), pározub zprohýbaný (*Didymodon sinuosus*), trněnka tlustožebná (*Eurhynchium crassinervium*), trněnka aksamitová (*Eurhynchium flatowanianum*), krdolovka nejmenší (*Fissidens gracilifolius*), úzkolistec šťihlý (*Rhynchostegia tenella*). Zajímavým fenoménem jsou společenstva travertinových kaskád, kde se mechorosty podílejí jako živá složka na jejich stavbě. Nacházíme zde druhy jako hrubožebrec proměnlivý (*Palustricola commutata*), pobřežnice Fabbriova (*Pellia endiviifolia*), prutník hvězďovitý (*Bryum pseudotriquetrum*) nebo krasatka přeslenitá (*Eucladium verticillatum*).

Pro svou pestrost a ojedinělost byl Český kras odedávna klasickým místem rozvíjejícího se botanického výzkumu. Byla zde například pro vědu popsána řada nových rostlinných druhů. Z

všších rostlin jsou to např. rozrazil zubatý (*Veronica dentata*) a kavyl Ivanův (*Stipa joannis*). V první polovině 20. století se Český kras stal u nás kolébkou rostlinné sociologie. Studie přírodních poměrů Velké hory, organizovaná ve 40^{vých} letech J. Klíčkou, byla první kolektivní studií přírodovědců různých oborů v Čechách. Ve druhé polovině 20. století zde byla mimo jiné uskutečněna i rozsáhlá studie sukcesního zaruštění opuštěných polí, organizovaná týmem geobotaniků Karlovy univerzity v Praze. Přes značné množství nashromážděných poznatků však ucelené a kritické zpracování květeny i vegetace dosud chybí (podle: <http://www.ceskykras.ochranaprirody.cz>)

Fauna. Zvířena Českého krasu je rovněž bohatá a pozoruhodná jako rostlinstvo. Fauna obratlovců je celkem shodná s obratlovci jímých částí středních Čech. Dlouhodobý tlak člověka ji ochudil o druhy citlivé na kultivaci krajiny. Ve srovnání s Křivoklátským zde chybí z velkých savců pouze zvěř jelení. S ohledem na vzácnost odpovídajících biotopů je zde chudá zvířena vodní a mokřadní, zato bohatý je výskyt letounů. Vrápenci a netopýři mají úzký vztah ke zvláštním podmínkám krasu a lze jich zde zastihnout okolo 14 druhů. Mezi běžné druhy patří netopýř černý (*Barbastella barbastellus*), netopýř vodní (*Myotis daubentonii*), netopýř velký (*Myotis myotis*), netopýř řasnatý (*Myotis nattereri*), netopýř ušatý a dlouhouchý (*Plecotus auritus*), *P. austriacus*) a netopýř večerní (*Eptesicus serotinus*). Za zmínku též stojí vrápenec malý (*Rhinolophus vrápenec velkého (Rhinolophus ferrumequinum) na území Čech a výskyt netopýra parkového (Pipistrellus nathusii). V poslední době zde byla nalezena letní kolonie netopýra severního (Eptesicus nilssonii).*

Snad častěji než v okolní krajině je možné se zde setkat s jezevcem lesním a kunou skalní. Především jezevec umí pro své nory využívat i drobné krasové dutiny a oběma druhům vyhovoje členitý ráz vápencových kopců. Z velkých savců se v posledních letech stalo trvalým obyvatelům lesních částí prase divoké. Jeho hojnější výskyt může představovat nebezpečí pro některé druhy vzácnějších rostlin, které poškozují rytím. Z hmyzožravců je v CHKO významný výskyt obou druhů ježků a výskyt rejška malého (*Sorex minutus*). Z hlodavců stojí za zmínku hojný výskyt plšika liskového (*Muscardinus avellanarius*) a plcha velkého (*Glis glis*) a pravděpodobný výskyt plcha zahradního (*Eliomys quercinus*), který v poslední době však nebyl ověřen. Také byl prokázán výskyt hraboše mokřadního (*Microtus agrestis*) v Karlickém údolí. Mezi největší vzácnosti patří původní populace sysla obecného (*Citellus citellus*) na loukách u Loděnic. V posledních letech se do Českého krasu dostal i psík myvalovitý (*Nyctereutes pryncyonoides*), z farem utekl norek americký (*Lutreola vison*), daněk skvrnitý (*Dama dama*), jelen evropský (*Cervus elaphus*) a muflon (*Ovis musimon*), který byl původně vysazen mimo CHKO Český kras.

Ptačí fauna je díky bohatým hnízdním příležitostem patrně početnější než v sousedních oblastech, zejména pokud jde o pěvce. Převažují zde lesní druhy z, nichž nejvýznamnější jsou datel černý (*Dryocopus martius*), ješek malý (*Ficedula parva*), skřivan lesní (*Lullula arborea*), včelojed lesní (*Pernis apivorus*) a holub doupačák (*Columba oenas*). Pravičelné zde hnízdí včelojed lesní, vzácně také ostříž lesní. Ze stepních ptáků je potřeba jmenovat především křepelku polní (*Coturnix coturnix*), pěnicí vláskou (*Sylvia nisoria*) a ojediněle zahnízdění dudka chocholatého (*Upupa epops*) poblíž Šanova kouta. Z ptáků obývajících skály jsou významnými druhy především kavka

obecná (*Corvus monedula*), výr velký (*Bubo bubo*) a občasné zahnízdění bělořítka šedého (*Oenanthe oenanthe*), za zmínku také stojí každoroční zimní výskyt zednička skalního (*Tichodroma muraria*) především v lomu na Chlumu. Do roku 1999 bylo v CHKO Český kras zaštiťeno 174 druhů ptáků, z toho 125 druhů v CHKO hnízdlíka a u 7 druhů bylo hnízdění pravděpodobné.

Některé zde dříve hnízdící druhy v současnosti bohužel vymizely: sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*), jeřábek lesní (*Tetrastes bonasia*), tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*), tetřev obecný (*Lyrurus tetrix*), mandelík hajní (*Coracias garrulus*), skalník zpěvný (*Monticola saxatilis*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*), oba druhy bramborníčků (*rod Saxicola*), strnad luční a zahradní (*Miliaria calandra* a *Emberiza hortulana*) a poměrně nedávno i chocholouš obecný (*Galerida cristata*).

Zajímavý je výskyt plazů a obojživelníků, zejména častější výskyt užovky hladké a při Berounce a při Kačáku užovky podplamaté i užovky obojkové. Častá je ještěrka zelená a slepýš křehký. Na jediné současné lokalitě se v CHKO vyskytuje i ještěrka zelená, a to v území s nevápencovým podkladem. Její výskyt představuje z biogeografického hlediska propojení mezi známým rozšířením na Křivoklátsku a ve středním Povltaví. Z obojživelníků se i přes silné znečištění vod vyskytuje mlok skvrnitý, čolek obecný, čolek velký (*Triturus cristatus*) a ojedinelé i čolek horský (*Triturus alpestris*). Bezocasí obojživelníci jsou zastoupeni 7 až 8 druhy, z nichž kuňka obecná (*Bombina orientalis*) pravděpodobně již vymizela. Mezi nejvýznamnější patří silná populace skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*) v údolí Berounky a vcelku početné populace ropuchy obecné a zelené (*Bufo bufo* a *B. viridis*). Malá přežívající populace rosníčky zelené (*Hyla arborea*) v posledních letech již nebyla potvrzena. V poslední době se začíná šířit na mnohé dříve neznámé lokality skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), kdežto druhý druh hnědého skokana, skokan hnědý (*Rana temporaria*), je zase naopak na ústupu.

Rybí fauna je poměrně bohatá především v potoce Kačáku. V roce 1989 při odlovu agregátém pod Hostíní zde bylo zjištěno 9 druhů ryb, mezi nimi i úhoř a vranka obecná. Mnohem bohatší, ale výrazně méně prozkoumaná je fauna bezobratlých. Dobře prostudované skupiny (měkkýši, motýli, některé čeledi brouků) prokazují složením svého druhového spektra výjimečnost oblasti. Mnohé teplomilné druhy zde dosahují hraničních bodů svého rozšíření a některé druhy tu mají i jediné známé výskyt na území České republiky. Zvlášť úzký vztah k vápencovému podkladu mají měkkýši. Vedle hojného a i jinde rozšířeného hlemýžďe zahradního a nápadně zbarvené páskovky žihané se zde vyskytuje více než 70 většinou drobných a nenápadných druhů. Z nich kuželovka skalní (*Pyramidula rupestris*) a ovsenka skalní (*Chondrina avenacea*) je známá v České republice jen odsud.

Pokud jde o hmyz, vyskytují se významné druhy v lesostepích, v xerothermních trávnících a skalních stepích s bohatou květenou. Jde o teplomilné a suchomilné druhy rozšířené jinde hlavně v jižní a jihovýchodní Evropě. Některé skupiny hmyzu jsou zde vázány na specifická stanoviště, např. kamenitě surtě, vápencové skály, větší množství lesní opadanky a humusu, ztrouchnivělé dřevo apod. Do této skupiny patří mimo jiné draví brouci, např. střevlíkovití a drabčíkovití. Z významnějších xerothermních střevlíkovitých druhů v území žije střevlíček *Notiophilus hypocrita*, nalezený v okolí Karlštejna, Srbska a v Radotínském údolí, dále noční druh *Bradycellus verbasci*

žijící na kořenech rostlin, z druhů světlých lesů a křovinatých strání stojí je pozoruhodný například střevlíček *Molops elatus*. Jiné skupiny hmyzu jsou vázány na určité druhy rostlin a některé z nich pouze na jediný druh živné rostliny. Z brouků jsou to především mandelínky, tesaříci a kůrovci.

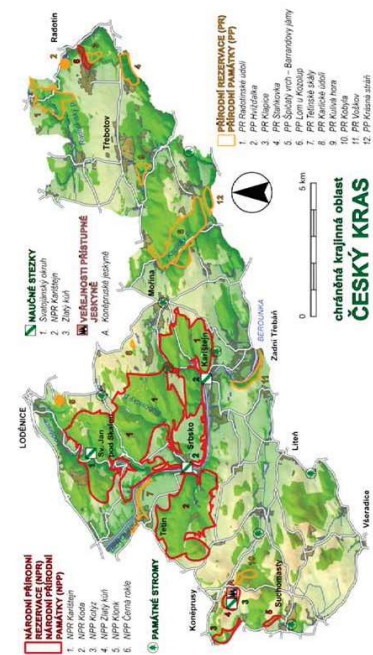
Tradici má v Českém krasu průzkum motýlů. Podle současných znalostí jde o mimořádně bohaté území – je odtud doposud známo přes 1390 motýlích druhů. Vedle mnoha nenápadných a často obtížně rozlišitelných druhů zde žijí i velcí, nápadně zbarvení motýli jako např. otakárek fenyklový, otakárek ovocný, batolec duhový, bělopásci, babočky, martínáci, okáči, perletovci a další. Rovněž z početného řádu blanokřídlých se v Českém krasu vyskytuje celá řada druhů vázaných na xerothermní nelesní stanoviště a jinde v Čechách mnohy neznámých. Jsou to především některé druhy samotářských včel, čmeláků, vos, hrabalek, kutilek, zlatěnek, lumků, lumčků a mravenců. Podobné je to s mnoha druhy obrovského řádu dvoukřídlých. Z ostatních druhů hmyzu zde žijí mimo jiné významné druhy sarančí a kobylek, ploščic a kříšů. Na příhodných stanovištích se zde roztroušeně vyskytuje ploskoroh pestrý, kriticky ohrožený zástupce z řádu síťokřídlých (podle: <http://www.ceskykras.ochranaprirody.cz>)

Přírodní hodnoty chráněné dle zák. 114/1992 Sb.

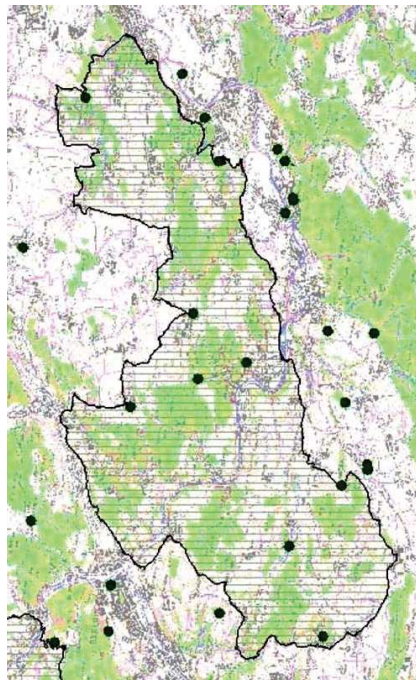
Zvláště chráněná území dle 3. části (§§ 14–45) zák. 114/92 Sb., Památné stromy podle 5. části (§ 46) zákona a Obecná ochrana přírody dle 2. části (§§ 4–13) zák. 114/92 Sb.

V §12 se hovoří o zvláště chráněných územích a významných krajinných prvcích. V posuzování krajinného rázu je tedy nutné se vyjádřit k přítomnosti ZCHÚ a VKP. O evropsky významných lokalitách a ptačích oblastech sítě Natura 2000 se výslovně nehovoří, zřejmě proto, že byl tento typ ochrany zařazen do zákona později, ale je vhodné se i v posuzování krajinného rázu k přítomnosti těchto lokalit vyjádřit, zvláště s ohledem na to, že bývají často chráněny formou ZCHÚ. O ÚSES se zde také nehovoří, ale můžeme předpokládat, že biocentra a biokoridory bývají nositeli hodnot přírodní charakteristiky. Lze tedy říci, že se jedná o indikátory přítomnosti přírodních hodnot. Zvláště chráněná území v ČR definuje zákon č. 114/1992 Sb. Zvláštní územní ochranou se rozumí – na rozdíl od obecné ochrany území uvedené v první a druhé části zákona – přísnější režim ochrany, vztážený na konkrétní území s přesným plošným vymezením. Přestože na území CHKO Český kras se nalézá velké množství zvláště chráněných území (k ochraně výjimečných hodnot bylo vyhlášeno 18 maloplošných chráněných území o celkové výměře 2700 ha.), v rámci dotčeného území krajinného rázu na katastru Litné se takovéto prvky nenachází (viz mapa níže), podobně jako se zde nenalézají ani území NATURA 2000. Výjimkou je pak ochrana památného stromu Dub u Litné, v jižní části katastru (viz mapa níže), řada významných krajinných prvků ze zákona (lesy, vodní toky, údolní nivy) a regionální prvky ÚSES (viz mapky níže).

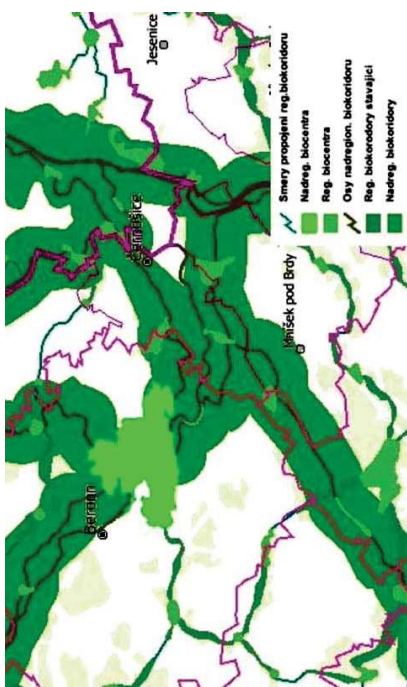

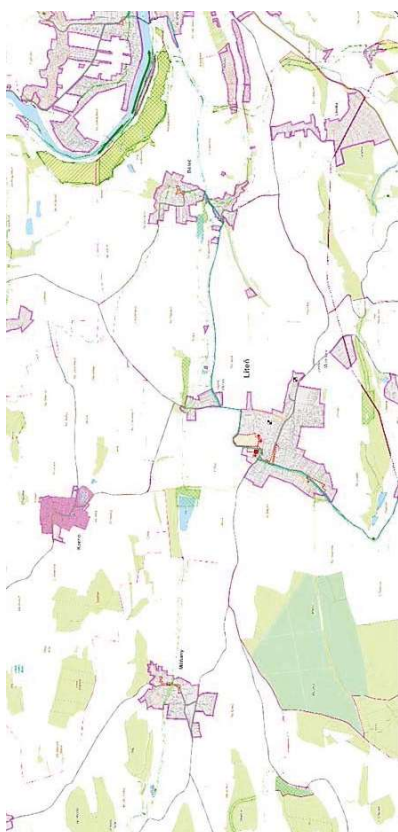
Zvláště chráněná území (http://www.ceskykras.ochranaiprirody.cz)

Památné stromy (mapový server AOPK ČR, http://mapmaker.nature.cz/aopk/portal)

Nadregionální a regionální ÚSES (http://geoportal.cenia.cz)

II. Kulturní a historické charakteristiky rázu krajiny a jejich znaky

Kulturní a historická charakteristika krajinného rázu je dána způsobem využívání krajiny. Projevu se vnímatelnými znaky, stopami kultivace a osidlování krajiny a způsobem využívání přírodních zdrojů. Kulturní charakteristika s sebou přináší historické souvislosti, a proto nelze jednu od druhé oddělit.

Historický vývoj území

Přírodní podmínky vytvářely specifické podmínky pro osídlení a jeho postupný vývoj. V krasových územích se to projevuje v nejvýraznějších formách především v pravěku. V pravěku byl člověk zpočátku sběračem a lovcem a k příležitostnému, zejména sezónnímu bydlení využíval zde četných jeskyní. Jeskyně obsahují nálezy z paleolitu, mezolitu, neolitu, doby bronzové, železné až po nejstarší stупeň doby předhistorické, dobu hradlištní. K nejstarším dokladům osídlení českého krasu patří nálezy pazourkového hrotu typu Quinson v jeskyni Turské maštale u Tetína. Pochází z předposlední doby ledové a je datován kolem roku 250 000 př. Kr. Tento nejstarší doklad lidské činnosti na zdejších území je dnes ve sbírkách Národního muzea v Praze. V poslední síni této jeskyně byla nalezena i lebka jeskynního medvěda, nyní rovněž v NIM v Praze. Jeskyně Turské maštale byla těžbou na konci 19. století zničena.

Na paleolitické sběrače a lovců navázali v mladším pravěku zemědělci, pastevci i řemeslníci, jak poukazují nálezy v území vedle Turských maštálí pod širým nebem. Bylo tomu tak ve středním i mladším paleolitu, od kdy pocházejí zlomky kamenných nástrojů. Sama ostrožna v Tetíně byla osídlena od doby neolitickej. V eneolitu tu bylo výšinné sídliště, stejně jako v mladší době bronzové až po dobu halštatskou. Vedle jižní stěny rokle pod Tetínem pobíhí pravého břehu Berounky existovalo další pravěké jeskynní sídliště v lesnaté stráni nedaleko osady Koda – zvláště ze starší doby kamenné kolem roku 200.000 př. Kr. Jeskyně Martina byla objevena a archeologicky prozkoumána v roce 1975. Vedle nejstarších stop osídlení s nálezy rozptýlených pazourkových artefaktů tu archeologové našli sekeromlat z parohu jelena s otvorem pro násadu z doby časného holocénu, představující nejstarší nález mezolitického nástroje z organické suroviny v Českých zemích.

Na pravém břehu Berounky rovněž existovalo na vápencovém ostrohu nad řekou, mezi obcí Srbsko a ústím potoka Kačáku (Loděnice), pravěké osídlení. Nejstarší údobí kolem 150.000 – 200.000 př. Kr. dokládají nálezy pěstních klínů v lokalitě nad Patrovou jeskyní. Ve vlastní jeskyni se našly doklady osídlení ve starší doby kamenné kolem roku 20.000 př. Kr., také však ve 3. a 1. tisíciletí př. Kr., v době kultury vultové a knovízské. Sousední rozsáhlá Barrandova jeskyně má dvě patra. Severně od Srbska vzniklo ve starší době kamenné, v paleolitu, v údobí gravettském v době kolem 20.000 př. Kr. sídliště jeskynního člověka při jeskyni Nad vodopád. Jeskyně se nachází při Bubovickém potoce v poloze „Vodopády“ u Bubové, v přírodní rezervaci Karlštejn.

Severněji, v katastru obce Hostim, se nad levým břehem Berounky západně od ústí Kačáku nacházejí jeskyně Šanová a Šanův kout. Jeskyně Šanová při horním okraji vápencové stěny dokládá paleolitické sídliště ohrazené zídkou a dalšími nálezy. Při vchodu do malé jeskyně v

poloze Šanův kout se na okraji vápencové stěny asi 40 m nad úrovní Berounky nalezy stopy magdalienského osídlení. Místo před jeskyní pro tlupu magdalienských lovců zřejmě nepostačovalo, a tak využili i blízké jihovýchodní stráně strže. V centru osídlené plochy se nalezy zbytky jader a výrobního odpadu dokládající zdejší výrobu nástrojů, čepelek s otupeným bokem, škrabadel, rydel, vrtáků, dlátek a čepelí s vrubem nebo pliníkovou retuší. Jsou zde i kameny s vyhlazenými plochami k hlazení nástrojů z kostí. Nalezy se též břídlíčné desky s rytinami, např. koňů, dokumentující jejich zdejší lov. Jeskyně Nad Kačákem byla osídlena už od starší doby kamenné.

Další sídliště ze starší doby kamenné bylo na Svatojánské skále ve Svatém Janu pod Skalou, na ostrohu nad kostelem s kolmo spadající vápencovou stěnou zvanou Skála. Sídliště s nevelkou jeskyní Turská maštale existovalo už v paleolitu – gravetienu v údobí kolem 200.000 př. Kr., území však bylo sídleno i později. Navázalo na něj hradliště s krátkým vysokým příčným valem, přibližně 10 m široké a 1 m vysoké, od kterého na vrcholku Skály. Dosud neprozkoumané hradliště pochází pravděpodobně z pozdní doby bronzové či pozdní halštatské.

Relativně mladé osídlení představuje hradliště na Brdlíku, vápencovém ostrohu nad vyústěním Císařské rokle k Berounce v katastru obce Korno. Jde o předhistorické hradliště z doby pozdně laténské, kultury stradonické, z 1. století př. Kr. Bylo zřejmě mezistanicí mezi oppidem na Závisti a Stradonicemi, v dominantní poloze s dalekým výhledem. Na vrcholku hradliště byla akropole, obehnaná zďl na sucho kladenou s velkými zachovanými zbytky. Na východní straně dosud stojí větší lícovaná strana, okolo u úžlabí do oblouku další část, členěná na dva díly, na západě ve vnitřní hradliště se zbytky opevnění a na východě v předhradí.

Pozdní je i hradliště v poloze Na hradě na vrcholové planině Kotýzu (403 m n.m.), v západní polovině hřbetu Zlatý kůň v katastru obce Tmaň, které pochází z doby pozdně bronzové či halštatské. Jeho obvod chrání na jižní straně kolmý sráz vápencových skal do údolí Suchomastského potoka, na západní straně odděluje příčný val hradliště od zbylé části k jihu svažité planiny, zatímco mírnější severní svah chrání hradliště val podél hřbetu s branou, v níž vyúsťuje přístupová cesta k východu. Krasové jeskyně byly člověkem často už od dávného pravěku využívány. Bylo tomu tak i u mnohých dalších jeskyní v Českém krasu zde neuváděných.

Odlíšná situace je u Koněpruských jeskyní. Tyto až v roce 1950 objevené jeskyně ve vápencovém návrsí Zlatý kůň představují nejrozsáhlejší jeskynní komplex Českého krasu, navíc s prostory o třech podlažích, s celkovou délkou chodeb 2,5 km a výškovým rozdílem 70 m. S tímto velkým rozsahem bylo však nepřímo úměrné využívání jeskynních prostorů člověkem. Archeologické nálezy byly zjištěny především v tzv. Proškové domě ve střední patře, kde byly pod úzkým skalním kominem ušitím na povrch objeveny kamenné a kostěné nástroje z počátku mladšího paleolitu, také však kosti jeskynního medvěda, nosorožce srstnatého a dalších pleistocenních zvířat. Pozornost zaujímají především kosterní pozůstatky minimálně tří lidí a nástrojů, jež patří až člověku typu Homo sapiens sapiens. Koněpruské jeskyně však byly z části využívány v pozdním středověku, kdy se zde v prostorech nejvyššího patra s přístupem krasovým kominem z povrchu razily asi v letech 1460-1470 falešné mince.

Staroslovanské a slovanské osídlení

Na začátku 6. století přicházejí do našich zemí noví obyvatelé, Slované. Základem jejich osídlení byla staroslovanská a později slovanská hradiště. Obyvatelé byli zemědělci s trvalými sídly, ale území bylo převážně zalesněné. Někdy vznikala hradiště v návaznosti na starší sídla, jiný jako nově založená. Příkladem navazání na starší osídlení bylo výše zmíněné hradiště v poloze Na hradě u Koněpruských Jeskyní. Podobně tomu tak bylo i u hradiště V Kozlu v katastru obce Hostim, vybudovaném na vápencovém trojhranném ostrohu nad Berounkou při ústí potoka Kačák. Slovanským hradištěm byl patrně opevněný areál Na zámkách v poloze Škrábek, v lese naproti obci Choteč. Hradiště nad levým břehem Radotínského potoka s nepravidelně trojúhelnou plochou na hřbetě ostrohu chrání ze dvou stran strmé svahy, na třetí, západní, byl vybudován 120 m dlouhý val v severojižní směru a před ním příkop. Val je kamenitý, končící po obou stranách krátkými kolnými křídly směřujícími dovnitř hradiště.

Osídlení území Českého krasu v době románské bylo zatím sporadické, což způsobovalo jeho převážně zalesnění. Svědčí o tom ojedinělost zdejších románských staveb. Ve Svatém Janu pod Skalou byla v jeskyni kaple, kterou kníže Břetislav věnoval ve 2. polovině 11. století benediktinskému klášteru na Ostrově. Dále jsou původem románské kostely sv. Michala (nyní sv. Jana Nepomuckého) a sv. Ludmily (nyní sv. Kateřiny) v Tetíně. Jinou stavbou z té doby je románská rotunda sv. Martina a Prokopa v Karlíku, osadě při hranici území CHKO Český kras, ze 12. století s apsidou klenutou konchou a válcovou lodí s kupolí a lucernou a barokní věží na jižní straně. Rotunda byla v roce 1899 rozšířena o plochostropou loď a využita jako presbyterium kostela. Dáleko nejvýznamnějším slovanským hradištěm na území českého krasu byl **Tetín**.

Přestože **Tetín** se v rámci dotčeného vizuálně vnímatelného prostoru krajiny u Litně nijak pohledově neuplatňuje, s dotčenou oblastí krajinného rázu je neodmyslitelně kulturně historicky spjat, podobně jako hrad **Karlštejn**, který se v některých dálkových pohledech (z oblasti a z míst krajinného rázu, viz níže) v okolí Litně vizuálně velmi charakteristicky projevuje jako vzdálená dominanta krajiny. Obecně známý význam obou těchto kulturně historických a architektonických dominant je pro danou oblast krajinného rázu jedinečný a neopakovatelný a byl mnohokrát detailně popsán celou řadou prací. V rámci dotčeného území v okolí Litně (viz níže místa krajinného rázu) je však nutno zmínit především sídla a jejich dominanty, které se na rázu krajiny v daném území míst krajinného rázu přímo podílejí, jako jsou obce Běleč, Měňany, Liteň, Dolní Vleence a Korno.

Běleč patří svým založením k sídlům středověkým, první písemná zmínka je z roku 1333. Obec je zajímavá usazením zástavby do svažitého terénu spadajícího k jihu ve směru od vrchu Výškov. V jižní části původního jádra obce vznikla soustava drobných prostorů vytvořených stávajícími objekty, které jsou vesměs narušeny novodobými úpravami. Původní zástavbu lze ojedinele nalézt v severní části obce, kam se v minulosti rozšiřovala zástavba domkářská. Z památkového hlediska jsou zde hodnotné dva areály s lidovou architekturou (čp. 15 a čp 24). Objevuje se i secesní lidová architektura. Pro obec je charakteristické kamenné hrzení pozemků kolem objektů. Z dálkových pohledů nemá obec krajinně uplatnění.

Přítomnost znaků kulturní a historické charakteristiky sídla Běleč:

Dochovanost historické urbanistické struktury, jen částečně.

Převažující charakter zástavby: částečně dochovaný tradiční výraz, velký podíl přestaveb a novostaveb.

Vizuální projev zástavby v krajinné scéně a v krajinných panoramatech: harmonický projev zástavby, slabý či minimální projev.

Přítomnost památkově chráněných objektů a území (rezervace či zóny) vč. navrhovaných a OP: přítomny. Venkovská usedlost čp. 15 (číslo rejstříku 42285 / 2-3351).

Přítomnost architektonicky cenných staveb a objektů lidové architektury: přítomny.

Přítomnost dochovaných stop členění plužiny, tradičního hospodaření, kultivace či exploatace krajiny: nepřítomny.

Dolní Vleence byly nejdříve manstvím a později svobodný vladýčí statek. V roce 1381 je zde jako majitel uváděn Všeislav a během konce 14. století Ondřej, Jetřich a Rostislav. Původní zemědělská usedlost byla později doplněna deputátními domky usazenými v mělkém údolí Stříbrného potoka. V současné době je obec znehodnocena dalšími zemědělskými objekty.

Přítomnost znaků kulturní a historické charakteristiky sídla Dolní Vleence:

Dochovanost historické urbanistické struktury částečně seřfená.

Převažující charakter zástavby: velký podíl přestaveb a novostaveb, zástavba se stavbami cizorodého měřítka.

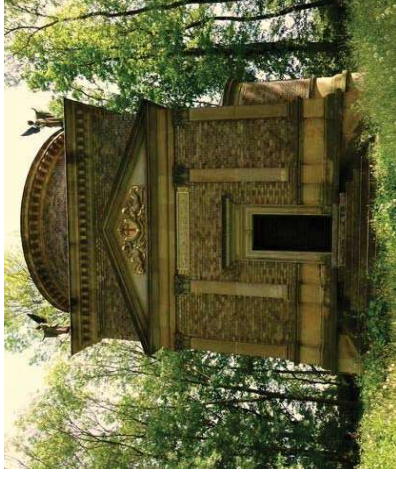
Vizuální projev zástavby v krajinné scéně a v krajinných panoramatech: jen dílčí.

Přítomnost památkově chráněných objektů a území (rezervace či zóny) vč. navrhovaných a OP: přítomny. Zemědělský dvůr, z toho jen obytná budova čp. 10 (číslo rejstříku 22886 / 2-3352).

Přítomnost architektonicky cenných staveb a objektů lidové architektury: přítomny.

Přítomnost dochovaných stop členění plužiny, tradičního hospodaření, kultivace či exploatace krajiny: nepřítomny.

Přítomnost dochovaných stop členění pluzžiny, tradičního hospodaření, kultivace či exploatace krajiny: nepřítomny.

Kaple s hrobkou rodiny Daubek (podle H. Placáková a J. Basti, zdroj mapy.cz)

Korno je významnou obcí po stránce urbanistické a z hlediska lidové architektury. Původní zástavba z 19. století je soustředěna především na severním okraji horní návsi s novorománskou kaplí z 19. století. Vzhledem k architektonickým a urbanistickým hodnotám, bylo Korno prohlášeno za VPZ v roce 1995. Prvně v písemných pramenech je Korno zmiňováno v roce 1360 jako ves s tvrzí. Od roku 1437 zde sídlili Petr, předek vladického rodu Kořenských z Teresova. Tvrz zde zanikla v 15. století. V 17. století se Korno stalo součástí panství Králův Dvůr. Jádro vesnice tvoří svažité ulicovitá návse s malebným uspořádáním stavení, procházející jižním svahem.

Severní níže položená část návsi je rozšířena do trojúhelníkového prostřanství, jehož dominantou je pseudorománská kaple z 19. století a pomník padlým z 1. světové války. Severní okraj návsi je lemován převážně podélně orientovanými staveními. Z dolní části návsi vybíhá v pravém úhlu ulice lemovaná několika usedlostmi.

Chalupnická zástavba vznikala od konce 18. do počátku 20. století ve svahu severně a severozápadně od návsi. Ve vsi se dochovaly poslední příklady roubené architektury asi z konce 18. století a počátku 19. století. Roubené chalupy jsou přízemní, s jednou okenní osou v průčelí, roubení některých chalup jsou obilena, nebo v kožichu. Dochoval se zde i nejstarší typ bednění lomenice do středního švu, původně ve vrcholu s kabřínkem. Památkově hodnotné jsou i hospodářské stavby z přelomu 18. a 19. století. Jsou to především příklady kolny pilířové, rámové konstrukce a zděné arkádové. V podstřeší těchto staveb byly sypkové komory, typické pro širší povodí Berounky. V současné době ve vsi převládají jednoduché eklektické stavby z druhé poloviny 19. století a z první třetiny 20. století, které jsou již částečně narušeny novodobými stavebními zásahy. Výrazné eklektické fasády se dochovaly u skupiny objektů v jihozápadním rohu návsi. Mimořádně hodnotný je soubor zděných stodol z druhé poloviny 19. století. Tyto stodoly se vyznačují segmentově zaklenutými vjezdy a profilovanými římsami. Souvislá řada kamenných stodol se dochovala na západní straně vsi. Parter vesnice je dotvořen kamennými nasucho

Liteň se připomíná údajně již roku 1195. V roce 1324 zde byl statek Hermana z Drahlína. Ve 14. století tu stál farní kostel, jehož podací právo bylo rozděleno mezi držitele dvou tehdejších tvrzí. V roce 1838 byla Liteň povýšena na městyš. Zástavba obce je nepravidelně rozložena podél cest.

Severní částí sídla stojí na obdélném náměstí kostel a zámek s parkem. Zámek je v jádru pravděpodobně barokní, upravován byl v 1. polovině 19. století a později. Je to patrová čtyřkřídlá budova s pravouhlym dvorem a s mansardovou střechou. Při zámku je hospodářský barokní dvůr. Kostel sv. Petra a Pavla je původně gotický z 2. poloviny 13. století. V roce 1661 byl zbarokizován a v 18. století obnoven a i později opravován. Kostel je jednolodní, obdélný s čtvercovým presbytářem a sakristií při severní straně. V obci je starý židovský hřbitov, založený v roce 1680, zaniklá a přestavěná synagoga a stranou obce novorenesanční kaple s hrobkou rodiny Daubků s hodnotnou výzdobou.

Leč je součástí Litně, asi 1,3 km na jihovýchod. Vesnicí protéká Svinaňský potok který protéká přes Pustý rybník. Na návsi vesnická výklenková kaplička obdélníkového půdorysu. Získala současnou podobu v roce 1998. V jejím výklenku je kovový kříž s Kristem, nad výklenkem zděná stříška se zvonekem. Na spodní části kříže je elipsoidní štít s ozdobným zlaceným okrajem a na černém poli je nápis: Ó vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, zda je bolest, jako bolest Máli (Plač Jerem. 1/12) Posvětil: Václav Beneš Třebitzký 31. X. 1875. V Leči je dle farní kroniky doložen dřevěný kříž vysvěcený o prosebné neděli 12. 5. 1765 mezi chalupami 6 a 7 P. Martinem Salaččem, který byl v letech 1763 – 1777 administrátorem v Litni. Později byl zničen. Nový kříž byl osazen a vysvěcen 31. 10. 1875. Vysvěcení kříže provedl výpomocný kněz v Litni významný spisovatel Václav Beneš Třebitzký. Třebitzký na liteňské fáře působil jako kooperant od 8. září 1875 do 28. listopadu 1875, kdy onemochl a z Litně odešel.

Přítomnost znaků kulturní a historické charakteristiky sídla Liteň:

Dochovanost historické urbanistické struktury: dochovaná částečně.

Převažující charakter zástavby: částečně dochovaný tradiční výraz, velký podíl přestaveb a novostaveb.

Vizuální projev zástavby v krajinné scéně a v krajinných panoramatech: harmonický projev zástavby, jen dílčí.

Přítomnost památkově chráněných objektů a území (rezervace či zóny) vč. navrhovaných a OP: přítomny. Kostel sv. Petra a Pavla (číslo rejstříku 19453 / 2-343) – původně gotický, pobořený ve třicetileté válce, barokizován v letech 1661 a 1765-1767, kdy byla přistavěna půlkruhová kaple, oprava v letech 1892 a 1906 (věž), ve hřbitovní zdi východně od kostela socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1718. Zámek (číslo rejstříku 19638 / 2-341) – čtyřkřídlý s nádvořím, ohradní zdi a branou, zámecký park se sala terrenou a oranžérií. Židovský hřbitov (číslo rejstříku 15980 / 2-342) – s mramorci, domkem správce a ohradní zdi, založen roku 1680. Pohřební kaple (číslo rejstříku 34255 / 2-345) – novorenesanční stavba z roku 1888 od arch. Ant. Wiehla, socha sv. Josefa od J. V. Myslbeka (hrobka je pod kaplí). Socha Svatopluka Čecha, parčík mezi kostelem a farou (číslo rejstříku 27133 / 2-346) – podle návrhu J. Macha. Fara čp. 2, sady Svatopluka Čecha, nám (číslo rejstříku 17336 / 2-344) – původně panský dům Rumpelův, farou od roku 1780, nová úprava v roce 1890.

Přítomnost architektonicky cenných staveb a objektů lidové architektury: přítomny.

skládanými ohradními zdmi z místního vápence a rybníčkem s nezpevněnými břehy se vzrostlými kaštaný a vrbarbí situovaný na jihovýchodě obce. Sídlo si zachovalo svoji hmotovou a urbanistickou strukturu a spolu s hodnotnými stavbami lidové architektury se řadí k vesnicím s památkovým významem.

Přítomnost znaků kulturní a historické charakteristiky sídla Korno:

Dochovanost historické urbanistické struktury: dochovaná výrazně.

Převažující charakter zástavby: dochovaný tradiční výraz zástavby.

Vizuální projev zástavby v krajinné scéně a v krajinných panoramatech: harmonický projev zástavby.

Přítomnost památkově chráněných objektů a území (rezervace či zóny) vč. navrhovaných a OP: přítomny. Vesnická památková zóna od roku 1995 (číslo rejstříku 2216), kaplička (číslo rejstříku 31817 / 2-3356), kaplička, od Korna 1 km na Karlštejn vpravo (číslo rejstříku 45026 / 2-331), výšinné opevněné sídliště – hradíště „Na Bradláku“, archeologické stopy, vrch Střevíc (číslo rejstříku 34588 / 2-426) – z doby pozdně laténské (kultura stradanická), s opevněnou akropolí, zemědělský dvůr čp. 20 (číslo rejstříku 25263 / 2-3355).

Přítomnost architektonicky cenných staveb a objektů lidové architektury: přítomny

Přítomnost dochovaných stop členění plužiny, tradičního hospodaření, kultivace či exploatace krajiny: nepřítomny.

Korno, malebná dolní část obce s rybníčkem

části, které patřily ke dvoru Liteňskému a k obci Berounské. V době poddanské náležely Měňany 4 stranám – Litni, Berounu, Královu Dvoru a Praskolesům. Z roku 1772 se nachází v kapliče zvonek, který nese jména starších obce a verš. V roce 1794 byl postaven špýchar na kontribuční obilí.

Živelné pohromy jsou spjaty s léty 1834-1835, 1837, 1839, 1872, 1885 a 1889. Ve vsi bylo též mnoho velkých požárů. Kaplička se zvonící na návsi a obytná budova usedlosti čp. 20 patří k významnějším pamětihodnostem obce. Zhoubnou povodeň v Měňanech připomíná kamenný křížek u cesty s datem 1865 (podle Měňany.eu).

Přítomnost znaků kulturní a historické charakteristiky sídla:

Dochovanost historické urbanistické struktury: dochovaná částečně.

Převažující charakter zástavby: částečně dochovaný tradiční výraz, velký podíl přestaveb a novostaveb, zástavba se stavbami cizorodého měřítka.

Vizuální projev zástavby v krajinné scéně a v krajinných panoramatech: harmonický projev zástavby dle.

Přítomnost památkově chráněných objektů a území (rezervace či zóny) vč. navrhovaných a OP: přítomny.

Přítomnost architektonicky cenných staveb a objektů lidové architektury: přítomny.

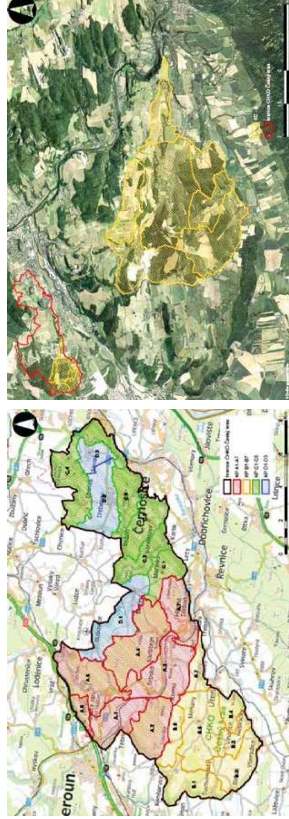
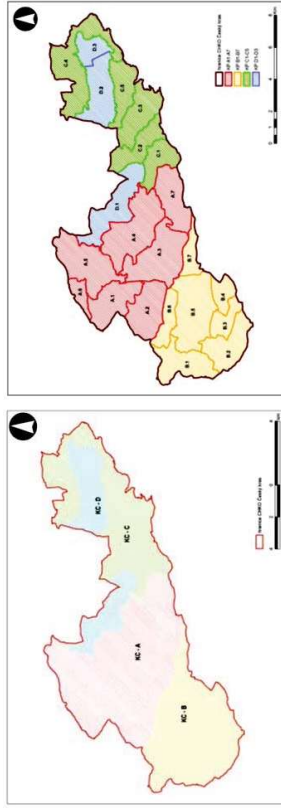
Přítomnost dochovaných stop členění plužiny, tradičního hospodaření, kultivace či exploatace krajiny: nepřítomny.

Měňany

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1389. Původní název obce byl Jměňany – od slova jmění – tzn., že zde žili bohatí lidé. Během století obec různě změnila majitele. Ves se rozdělila na

místně umístění této ikonické stavby v krajině navzdý determinuje potřebu jejího výjimečně citlivého využívání, konzervačních opatření a regulovaného rozvoje.

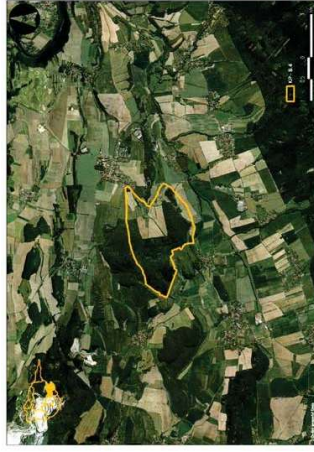
Členění krajinných celků a krajinných prostor CHKO Český kras a vymezení krajinného celku KC B. (podle Ateller V). Relevantní **KC B Koněprusy – Liteň** se dále dělí na KP B.1 Zlatý kůň, KP B.2 Bykaš, KP B.3 Vinařice, KP B.4 Mramor, KP B.5 Měňany, KP B.6 Tobolka a KP B.7 Bělč. Dotčené území katastru Litně je tak součástí širšího krajinného celku KC B Koněprusy – Liteň a dílčích krajinných prostor **B 4 Mramor, B 5**

Měňany a B 7 Bělč (podle prostorové diferenciacce Atelleru V., z aktualizovaného podkladu PREVENTIVNÍHO HODNOCENÍ ÚZEMÍ CHKO ČESKÝ KRAS Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU, PODLE §12 ZÁKONA 114/1992 Sb. O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY).

Krajinný prostor KP B.4 – Mramor. Jde o krajinný prostor při hranici CHKO, otevírající se za tuto hranici do údolí Svinařského potoka (do Hostomické kotliny), tvoří krajina mezi sevřeným prostorem Vinařic a rozlehlým prostorem Měňany – Liteň. Jeho charakter je dán lesnatými svahy kopců Šamor (481 m n.m.) a Mramor (470 m n.m.), tvořících v krajině výrazný prostorový předěl.

Přehled znaků a hodnot KR - Krajinný prostor KP B.4 – Mramor	
A. Znak a hodnoty přírodní charakteristiky KR: (dle významu: XXX zásadní XX spoluurčující X doplňující / Dle cennosti: XXX jedinečný XX význačný X běžný)	
A.1 Terénní vápencový masiv tvořící hranu Karištejské vrchoviny: XX / XX	
A.2 Ucelený lesní masiv: XX / X	
A.3 Menší enklávy luk a polí na okraji lesních celků: XX / X	
B. Znak a hodnoty kulturní a historické charakteristiky KR: (dle významu: XXX zásadní, XX spoluurčující, X doplňující / Dle cennosti: XXX jedinečný, XX význačný, X běžný)	
B.1 Orná půda s malým podílem rozptýlené zeleně: X / X	
C. Znak estetských hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině: (dle významu: XXX zásadní, XX spoluurčující, X doplňující / Dle cennosti: XXX jedinečný, XX význačný, X běžný)	
C.1 Neurčitě vymezený prostor bez zřetelných hranic na jihovýchodní straně: X / X	
C.2 Prostor s průhledem do dalšího prostoru: XX / XX	

Z hlediska odstupňované ochrany krajinného rázu byl **krajinný prostor KP B.4 – Mramor zařazen do pásma B – území s vysokým stupněm ochrany krajinného rázu**. Pro pásmo B pak platí následující podmínky ochrany krajinného rázu: V pásma B lze připustit i silný zásah do některé z pozitivních znaků jednotlivých charakteristik krajinného rázu **pokud se nejedná o znak jedinečného významu**. V pásma B lze připustit i takové zásahy, které jsou z hlediska míry zásahu do znaků krajinného rázu na hranici přijatelnosti nebo které by mohly být přijatelné pouze za splnění určitých podmínek.

Krajinný prostor KP B.5 – Měňany

Krajinný prostor Měňany je největším prostorem v krajinném celku KC B – Koněprusy - Liteň. Zaujímá zvláštnou sníženinu jižní části Karlístejské vrchoviny, vymezenou poměrně strmými a výraznými výšinami a hřbety. Na západě je to masiv Kobyl, na jihu masiv Bacina a Mramoru, na severu pak hřbet Strážístě (449,7 m.n.m.). Tato návrší jsou většinou zalesněna a tvoří výrazné pohledové horizonty.

Skladba lesů, polí a luk vytváří mozaiku ploch se zemědělskou obcí Měňany na dně údolí Stříbrného potoka. Měřitko prostoru je velké s možností dalekých pohledů zejména východním směrem. Prostor má charakter vyvážené zemědělské krajiny v živém přírodním rámci. V harmonickém charakteru tkví i hodnoty krajinného rázu.

Přehled znaků a hodnot KR - Krajinný prostor KP B.5 – Měňany	
A. Znak	hodnoty přírodní charakteristiky KR: (dle významu: XXX zásadní, XX spolupůrčující, X doplňující / Dle cenosti: XX jedinečný, XX význačný, X běžný)
A.1	Rozlehlá sníženina s výrazným terénním vymezením: XX / XX
A.2	Celky smíšených lesů na kopcích a hřbetech: X / X
A.3	Orná půda scelená s prvky rozptýlené zeleně: X / X
A.4	Přirozený přírodní tok Stříbrného potoka: X / XX
A.5	Rybniček Obora na Stříbrném potoce: X / XX
B. Znak	hodnoty kulturní a historické charakteristiky KR (dle významu: XXX zásadní, XX spolupůrčující, X doplňující / Dle cenosti: XX jedinečný, XX význačný, X běžný)
B.1	Kompaktní zástavba Měňan v údolí potoka, rozvolněnější ve svazích Strážístě: XX / X
B.2	Vzdrušené vedení VN: X / X
B.3	Zemědělský závod ve významné poloze: X / X
B.4	Orná půda scelená: X / X
B.5	Siluetu obce Korno: XX / X
B.6	Památková zóna Korno: XX / XX
B.7	Hradiště u Korna: XX / XX
C. Znak	estetických hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině (dle významu: XXX zásadní, XX spolupůrčující, X doplňující / Dle cenosti: XX jedinečný, XX význačný, X běžný)
C.1	Zřetelně vymezený rozlehlý prostor většího měřítka: X / X
C.2	Výrazný přírodní horizont: XX / XX
C.3	Průhledy do dalších krajinných prostorů: XX / XX
C.4	Bohatě členěné okraje lesů: X / X
C.5	Nevýrazná zástavba bez charakteristické siluety: XX / X

Z hlediska odstupňované ochrany krajinného rázu byl **krajinný prostor KP B.5 – Měňany** zařazen do **pásma B – území s vysokým stupněm ochrany krajinného rázu**.

Pro pásmo B platí následující podmínky ochrany krajinného rázu: V pásmu B lze připustit i silný **zásah** do některé z pozitivních znaků jednotlivých charakteristik krajinného rázu **pokud se nejedná o znak jedinečného významu**.

V pásmu B lze připustit i takové zásahy, které jsou z hlediska míry zásahu do znaků krajinného rázu na hranici přijatelnosti nebo které by mohly být přijatelné pouze za splnění určitých podmínek.

Vymezení KP B.5 – Měňany (podle Atelier V.)

Krajinný prostor KP B.7 – Běleč

Jedná se o protáhlý krajinný prostor při jižní hranici CHKO. Je tvořen dvěma paralelními údolními Bělečského a Stříbrného potoka, která se stýkají v prostoru obce Běleč. Jižně od Stříbrného potoka terén stoupá a uzavírá prostor z jihu (avšak hranice CHKO probíhá podél Stříbrného potoka).

Výrazné vymezení prostoru na severu tvoří svah Voškova se zarostlými mezerami, v současné době narušovaný aktivitami golfového hřiště. Charakter prostoru je dán právě charakterem svahů

Voškovka, přírodním charakterem obou vodotečí, provázených břehovou zelení a charakterem obce se značným množstvím vysoké zeleně v intravilánu a se zástavbou zapojenou do členitého terénu.

Přehled znaků a hodnot KR - Krajinny prostor KP B.7 – Běleč
A. Znaký a hodnoty přírodní charakteristiky KR: (dle významu: XXX zásadní, XX spolupůurčující, X doplňující / Dle cennosti: XX jedinečný, XX význačný, X běžný)
A.1 Širší údolí vymezená vysokými svahy (Voškov): X / XX
A.2 Uplatnění tvaru terénu (Voškov): XX / XX
A.3 Meze a jejich porost: XX / XX
A.4 Přírodní forma vodních toků: X / XX
B. Znaký a hodnoty kulturní a historické charakteristiky KR (dle významu: XXX zásadní, XX spolupůurčující, X doplňující / Dle cennosti: XXX jedinečný, XX význačný, X běžný)
B.1 Zástavba obce Běleč zapojená v členitém terénu: XX / X
B.2 Velký podíl vysoké zeleně v intravilánu: XX / XX
B.3 Technické úpravy golfového hřiště: X / X
B.4 Architektonicky cenné objekty lidové architektury: X / XX
C. Znaký estetických hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině (dle významu: XXX zásadní, XX spolupůurčující, X doplňující / Dle cennosti: XXX jedinečný, XX význačný, X běžný)
C.1 Výrazně vymezený prostor, otevírající se do dalších prostorů: XX / XX
C.2 Uplatnění rozptýlené a doprovodné zeleně: X / XX
C.3 Uplatnění zástavby v krajině scéně: X / X

Z hlediska odstupňované ochrany krajinného rázu je **krajinny prostor KP B.7 – Běleč** zařazen do pásma B – území s vysokým stupňem ochrany krajinného rázu (viz schéma níže). Pro pásmo B platí následující podmínky ochrany krajinného rázu: V pásmu B lze připustit i silný zásah do některé z pozitivních znaků jednotlivých charakteristik krajinného rázu pokud se nejedná o znak jedinečného významu. V pásmu B lze připustit i takové zásahy, které jsou z hlediska míry zásahu do znaků krajinného rázu na hranici přijatelnosti (pouze za splnění určitých podmínek).

Vymezení KP B.7 – Bělč (podle Atelier V.)

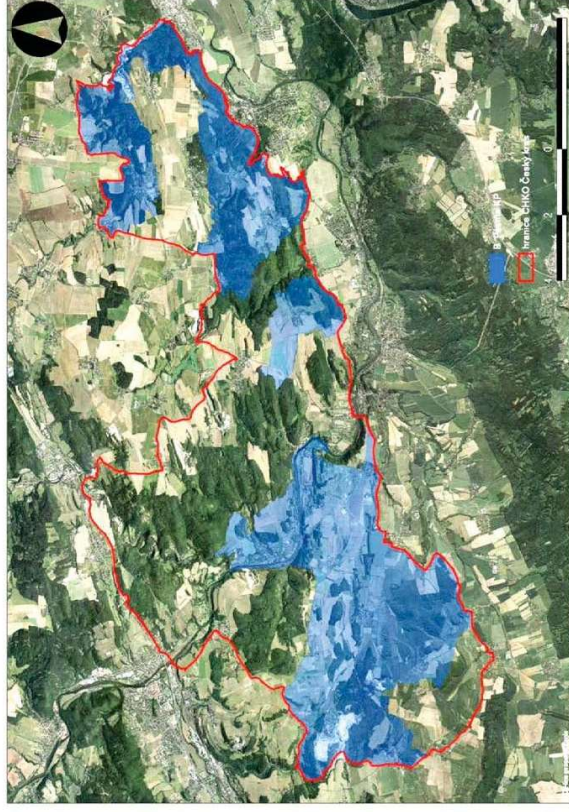

Schéma pásma B odstupňované ochrany (podle Atelier V.)

Výše uvedené podmínky ochrany krajinného rázu dotčených krajinných prostor byly navrženy na základě identifikovaných znaků a hodnot krajinného rázu, které spoluvytvářejí ráz krajiny, který je

předmětem ochrany pro svoje hodnoty přírodní a estetické a pro přítomnost hodnot kulturních a historických. Obecně se týkají ochrany typických rysů krajiny (daných přítomností znaků přírodní a historické charakteristiky) a jejich vizuálního projevu. Ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny tedy vymezují způsob užívání krajiny a rozvoje sídel a infrastruktury.

Vizuální projev typických rysů dotčené krajiny dokládají schémata analýz polí viditelnosti (viz níže) vizuálně vnímatelného prostoru, provedené z východního úbočí vrchu Mramor nad Litní a z vrchu Vinice nad Bělečským potokem u Korna. Uvedené analýzy byly zpracovány pro širší krajinu dotčeného vizuálně vnímatelného prostoru krajiny v okruhu 5km.

Mimo území CHKO Český kras a vně polí viditelnosti vizuálně vnímatelných prostorů výše uvedených krajinných celků Mramor, Měňany a Běleč se nachází u Litně také ves **Leč**, která je však již součástí Oblasti krajinného rázu Hořovicko, pro kterou platí rozdílné podmínky ochrany krajinného rázu, neboť se typově jedná o jiný typ krajiny. Je proto nutno se také touto krajinou v Oblasti KR Hořovicko alespoň okrajově na následujících stránkách zabývat.

Oblast krajinného rázu Hořovicko zaujímá (podle Vorla) prostor sníženiny v okolí Hořovic rozdělené do dvou rovnoběžných větví obepírajících JZ část území Karštejska. Z jedné strany pokračuje brázdou zakončenou v prostoru zástavby města Berouna, ze strany opačně pokračuje kotlínou táhnoucí se k Řevnicím. Území Hořovicka se jednoznačně čitelně vymezuje jak k území Karštejska, tak i k navazujícímu Brdskému hřbetu a zalesněné křivoklátské oblasti. Oblast pokračuje v JZ směru za hranice Středočeského kraje. Oblast tvoří JZ - SV směrem protažená sníženina utvářená ordovickými břidlicemi, prachovci, jílovci, pískovci a křemenci rozdělené do dvou větví vyplněných mírně zvlněným denudačním reliéfem: Zálcké brázdý a Hostomické kotliny.

Hostomická kotlina představuje území široké úvalovité sníženiny nad dalším pokračováním brázdý protákným Berounkou. Ploché dno překrývají fluvialní nánosy potoků, při úpatí navazujících Brd a Karštejska jsou patrné svahové uložení a proluvální kužele. Území pokračuje na území hlavního města Prahy Řevnickou brázdou - výraznou strukturou sníženinou barrandienského směru (JZ-SV) na měkčích horninách ordoviku (převážně břidlicích).

Přírodní charakteristiky Oblasti krajinného rázu Hořovicko

Oblast je značně odlesněná, lesy tvoří fragmenty drobných borových porostů s příměsí smrku a fragmenty doubrav, místy se uplatňují smrčiny viditelného hospodářského charakteru. Mimolesní zeleň je typickým znakem odlesněné krajiny Hořovicka a dotváří místy strukturu krajiny a některé liniové kulturní prvky (příkopy a v okolí komunikací, vodní toky a drobné vodní nádrže) a je specifickým doprovodem síluet sídel. Přírodní hodnoty indikují v krajině identifikátory přítomnosti zvýšené přírodní hodnoty KR (podle Atelier V.).

Indikátory přítomnosti zvýšené přírodní hodnoty KR v rámci oblasti KR Hořovicko

Jde především o:

Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO). CHKO Český kras na severovýchodním okraji oblasti.

Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma. PR Voškov - bučiny a sutové porosty s bohatým bylinným patrem v nejnižších nadmořských výškách středních Čech.

Přítomnost skladebných prvků vyšších ÚSES (regionálních, nadregionálních) - Regionální biocentrum Voškov a severovýchodní části prochází dva nadregionální biokoridory.

Přítomnost významných krajinných prvků (VKP).

Kulturní a historická charakteristika Oblasti krajinného rázu Hořovicko

Oblast KR Hořovicko je (podle Atelier V.) historicky poměrně pestré území s několika historickými centry. Archeologické nálezy svědčí o jeho prehistorickém osídlení. První zemědělci osídlili nejen zemědělsky využitelné oblasti Hořovické brázdý, ale jejich stopy jsou ve značné míře známy také z jeskyní Českého krasu. Kulturu s vlnitou keramikou v polovině 4. tisíciletí př. Kr. vystřídal lid s keramikou vypíchanou. Doba bronzová je zastoupena na lokalitách pod širým nebem i v jeskyních. Jsou známa místa sídelní (Beroun-Závodí, Zdice, Otmíčská hora aj.) i pohřebiště (mohly v Hájí u Hořovic, pohřebiště v Levíně, v Berouně, ve Zdicích, Želkovicích). Rozsáhlé hradiště na vrchu Plešivec patřilo k největším v českých zemích, bylo osídleno v pozdní době bronzové lidem knovízské kultury a představovalo strategicky důležitý opěrný bod nad údolím Litávky. V mladá době železné zbudovali Keltové v nedalekých Stradonicích jedno ze svých center (oppidum), jež se stalo střediskem tohoto etnika v celé široké oblasti (např. osídlení v Žebračku). Po odchodu Kelů se na území Berounska a Hořovicka usídlily na různých místech germánské kmeny (nálezy z Berouna-Závodí, Stradonic). Do období na rozhraní stěhování národů a příchodu slovanských kmenů lze datovat bronzové slovansko-avarské nákonci opasku nalezené v Králově Dvoře. Slované následně osídlovali oblast hromadně a budovali zde i svá opevněná centra, hradiště (Lochovice, Otmíčská hora).

Většina vesnic v této starobylé kulturní oblasti byla založena ve středověku (první písemné zmínky od 11. století), má však velmi často kořeny mnohem starší, navazující na osídlení ještě prehistorického období. Hořovickou brázdou vedla dávná obchodní stezka spojující Prahu, Plzeň, Cheb a Norimberk (Norimberská stezka), kterou dnes nahradila dálnice D5 a železniční trať (Česká západní dráha, 1862). V její blízkosti byla zakládána obchodní a tržní sídla (Žebrač, Zdice, Beroun). Byla to však i starobylá cesta vojenská, vedoucí podbrdským krajem, který tím nesmírně trpěl. Naproti tomu Hostomický úval byl v raném středověku pokryt hlubokými lesy a až na rodiny uhlířů bylo území téměř liduprázdne. Usedlých v historické době postupně přibývalo a v údolí se namísto lesů začala rozkládat pole a osady. Kolonizace zde ve větší míře začala probíhat ve 12. a 13. století.

Zdice údajně vznikly po návratu Břetislava I. z vltěžné výpravy z Polska (1039). Narodil se zde v roce 1045 český kronikář Kosmas První písemné zmínky o obci jsou z roku 1148, kdy ve dvořci u Zdic kníže Děpold zajal odbojného knížete Soběslava. Ve 13. století patřily Zdice pražskému biskupství a byly v té době celním místem na zemské cestě. Zdejší kraj si oblíbil král Václav I., který si nechal postavit v Počaplech lovecký hrádek. Zde také v roce 1253 zemřel. S posledními Přemyslenci je spojen mimo jiné vznik Berouna, který se stal přírodním centrem oblasti. Město

vyrstlo z trhové osady, jež se nacházela na důležité zemské stezce při brodu na Berounce, poblíž soutoku s Litávkou (zmínka 1088). V polovině ve 13. století si tu nechal pravděpodobně král Václav I. vystavět středověký dvůr. Město však brzy zpustlo a musilo být znovu vybudováno za vlády Václava II. První zmínka o Králově Dvoře pochází z roku 1394, kdy zde byl panskou jednotou zajat král Václav IV. Ves se stala centrem královského komorního (zemského) panství a zůstala jím až do zrušení vrchnostenské správy v roce 1848.

Na počátku 14. století byl Janem Plichtou z rodu Žerotínů na místě staršího osídlení z 10. století založen Hořovice, další významné centrum oblasti (1322 městská práva). Žerotínové vlastnili Hořovice až do poloviny 14. století. Od té doby se majitelé střídali. Asi nejvíce se do historie Hořovic zapasli páni z Řičan, hrabata z Martinic, hrabata z Vrba a knížata z Hanau-Schaumburgu. Pobyt na Křivoklátsku si velmi oblíbil Václav IV, který nechal přestavět hrad Žebrák a stejnojmennou osadu v roce 1396 povýšil na město. V letech 1395-1400 si poté nechal na dohled od hradu Žebrák postavit nový hrad Točnick, který byl mnohem reprezentativnější a více „stranou“ od zemské cesty. Celou oblast výrazně zasáhly husitské války. Žižka dobyl v roce 1421 Beroun, město se poté přiklonilo k husitskému bratrství. V roce 1425 husité marně dobývali hrad Žebrák a Točnick, proto alespoň vypálili město Žebrák. Ve stejném roce lehly popelem i Hořovice. Ve středověku a na počátku novověku se v oblasti vystřídalo množství světské i církevní vrchnosti (Ostrovský klášter, Vyšehradská kapitula, Chotěšovský klášter, Pražské biskupství, Řád křižovníků s červenou hvězdou, královské město Beroun, královského komorní město Žebrák, komorní panství Točnick, komorní panství Zbiroh, komorní panství Karlštejn, Lobkovicové, Zajícové z Valdeku). Se zdejšími královskými hrady byl až hluboko do novověku spojen starobylý institut manství (např. Karlštejn měl k ochraně ustanoven 43 manů).

Období prosperity renesance ukončila třicetiletá válka, která ničivě postihla celé Berounsko i Hořovicko. Krajem opakovaně táhla vojska, louplili a dopouštěli se násilností. Na konci války zůstalo v Berouně z 230 domů jen 83 obyvatelných a počet obyvatel klesl ze 1450 na 630. Podobně se vedlo i ostatním městům a městečkům, například Žebrák byl v roce 1639 vypálen a v ruinách přežilo jen 10 lidí, v téměř roce byly zcela vypáleny Hostomice. Po třicetileté válce došlo k proměně majetkových vztahů v oblasti. Vznikala rozsáhlá šlechtická a církevní panství (klášter Svatá Dobrotivá, Liteňské panství, Karlštejnské panství, Suchoňovské panství, Svinařské panství, Osovské panství, komorní Zbirožské panství). Kromě toho zde mělo významné postavení královské komorní panství (Králov Dvůr, Popovice, Počápy, Zahořany, Zdice), které v roce 1860 získali Fürstenberkové a vytvořili zde další rodový majoreát (1866).

Teprve od poloviny 18. století se kraj pozvolna zotavoval a vyvíjel do dnešní podoby. 18. století přineslo kromě dalších válečných událostí také řadu reforem. V roce 1714 byl v Berouně zřízen krajský úřad pro kraj berounský. Na konci 19. století se začal rozvíjet průmysl typický pro tuto oblast – těžba železné rudy (Zahořany, Zdice, od 14. století okolí Hořovic, vrch Ostrý, Svatá Dobrotivá), železářství (v Karlově Hutí již od poloviny 14. století, 1595 první vysoká pec v Čechách, Svatá Dobrotivá, 1543 Komárov), cementářství (Karlova Huť od roku 1889) a vápenictví. Do oblasti vstoupila železnice, v roce 1862 Česká západní dráha, 1874 dráha Rakovník – Protivín,

1901 trať Zadní Třebeň-Lochovice. Oblast Hořovicko, zejména koridor podél dálnice D5, byla a je silně ovlivňována blízkostí hlavního města Prahy. Sousedství s Prahou výrazně ovlivňovalo život venkovského lidu a vedlo posléze k rychlému oslabování lidového svérázu dříve než v jiných oblastech Čech.

Z jihu zasahuje do oblasti Hořovicka lidová architektura Podbrdská, pro kterou je charakteristická síť nezemědělských vesnic s drobnou zástavbou (zejména okolí Hořovic). Většina vesnic je vrcholně středověkého původu (Olešná, Zaječov). V jižní části oblasti se dochovaly roubené domy s širokými polovalbovými střechami a výrazným přesahem nad zápražím (Kleštnice, Olešná, Zaječov). Ze severu zasahuje do oblasti region lidové architektury Berounska a Českého krasu. Ojedinelé se zde dochovaly patrové roubené stavby. V této části Hořovicka převládá historizující a eklektická architektura z 2. pol. 19. stol. a poč. 20. stol. Pro účely ochrany kulturně historických hodnot krajiny zde byla vymezena krajinná památková zóna Osovsko (KPPZ Osovsko).

Indikatory přítomnosti kulturní a historické hodnoty KR Hořovicko (podle Atelier V.)

Přítomnost národní kulturní památky (NKP), včetně ochranného pásma.

Přítomnost městské památkové zóny (MPZ).

Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ).

Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ).

Přítomnost kulturní nemovité památky.

Přítomnost regionu lidové architektury.

Přítomnost archeologických lokalit.

Lokality s cennou architekturou: Beroun, Bezdědice, Cerhovice, Drozdov, Felbabka, Hodyně, Hořovice, Hostomice, Komárov, Králův Dvůr, Libomyšl, Lochovice, Mrtník, Neumětely, Olešná, Osov, Otmiče, Podluhy, Praskolesky, Radouš, Skřípel, Svinaře, Tihava, Všeradice, Zaječov (Svatá Dobrotivá), Zdice.

Lokality s cennou lidovou architekturou: Běštín, Bezdědice, Hořovice, Hostomice, Hozdec, Chludstina, Chodouň, Jivina, Kleštnice, Kvaň, Libomyšl, Lochovice, Olešná, Otmiče, Sedlec, Zaječov (Svatá Dobrotivá).

Krajinné památkové zóny (KPZ): Osovko

Významné stavby v krajině: Žebrák, Točnick

Národní kulturní památky: Hořovice, Žebrák, Točnick

Archeologické lokality: Lochovice, Tihava

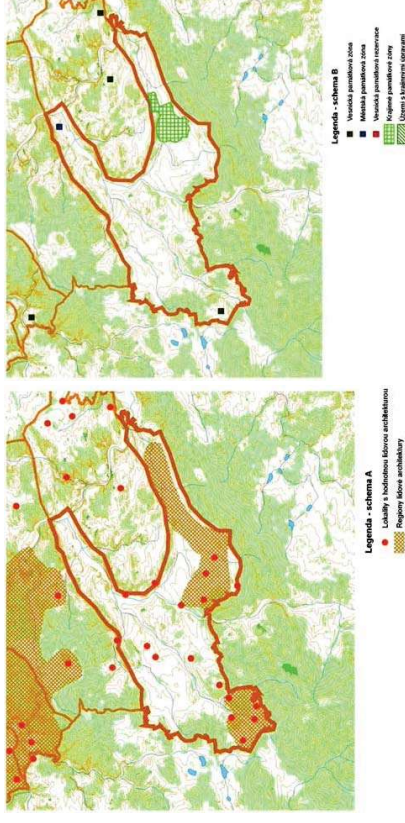
Vizuální charakteristika a prostorové vztahy oblasti KR Hořovicko (podle Atelier V.)

Hořovicko je převážně tvořeno sníženinami, vymezenými po obvodu výraznými terénními předěly – okrají Křivoklátska, Karlíštejska a Brdů. Vzniká tak poměrně otevřená krajina prostorů Zdiceké brázdy a Hostomické kotliny vzájemně oddělených Litavky. V jihozápadním cípu oblasti se již krajina zvedá do okraje Brdů a v krajně se střídají větší celky lesních porostů a zemědělské krajiny s velkými zemědělskými vesnicemi (Olešná, Zaječov). Hořovicko představuje mírně zvlněnou zemědělskou krajinu, jehož osou je tok Červeného potoka. V krajně s historickými obcemi se objevují nevysoké ploché výšiny, lesíky a vzájemně navazující lesní prostory (na pravém břehu Červeného potoka). Oblast tvoří převážně uzavřený prostor sníženiny ohraničený krajinnými předěly a vymežujícími často zalesněnými horizonty okolních krajin. Území je krajinně kontrastní vůči Karlíštejsku, Brdům a Nižborsku.

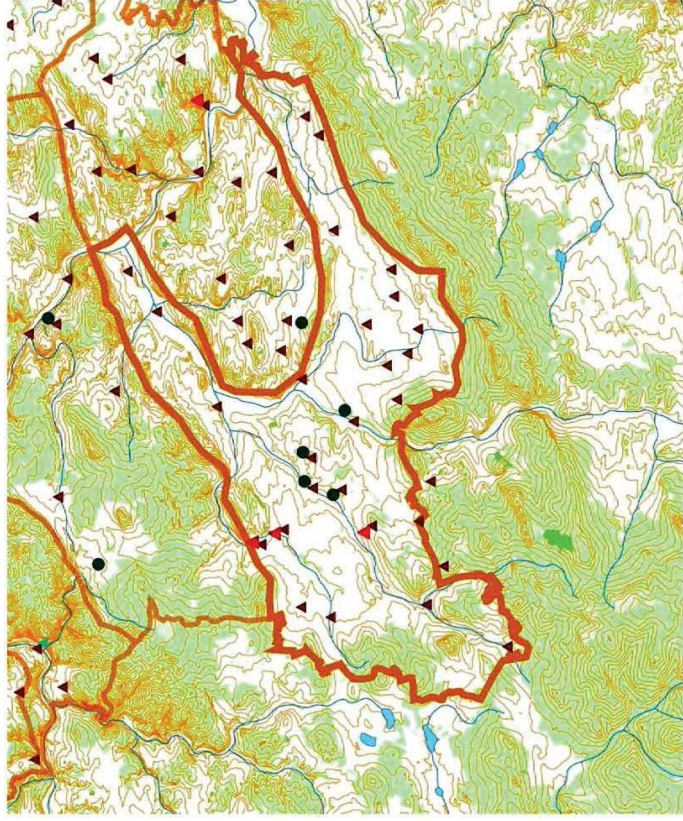
Území je protato dálnicí D5, koridorem VVN a je mezi Komárovem, Hořovicemi a dálnicí poměrně urbanizováno. Urbanizace pokračuje skladovými a výrobními areály u dálnice v blízkosti Žebráku. Hořovicko je na severozápadě prostorově zřetelně ohraničeno výraznými okrají Křivoklátska (Holý vrch 572,1 m n.m., Zámecký vrch 452,4 m n.m.) s dominantou Točnicku a na jihovýchodě okrají Brd s nepřehlédnutelnou krajinnou dominantou Plešivce (653,8 m n.m.) a lesnatých masivů Koničku (666,6 m n.m.) nad Jincemi. Západní cíp představuje přechod ze sníženiny k masivu Brd a dominuje mu Jivina (612,4 m n.m.). Estetická atraktivnost Hořovicka spočívá především v prostorovém vymezení a siluetách ohraničujících lesnatých hřbetů a dominant.

Hostomická kotlina představuje velmi zachovalý obraz kultivované zemědělské krajiny s kompaktními sídly s drobnými dominantami kostelů uprostřed polí a luk. Otevřená krajina je velmi výrazně ohraničena (vymezena) výrazným lesnatým okrajem Českého krasu (Housina 461,0 m n.m.) na severu a na jihovýchodě pak okrajem Brd (Studený 660,3 m n.m., Písek 690,7 m n.m. a Roudný 637,3 m n.m.). Pravidelně uspořádané obce v úzké východní části brázdy vytvářejí pravouhlý rastr cest a sídel v modulu cca 1,5 km. Zatímco okrajové části kotliny s obcemi vrostlými do okrajů lesů (Běštín, Malý a Velký Chlumeč) vynikají harmonií zástavby a krajinného ránce, obec Osov ležící na dně kotliny je těžším historických komponovaných krajinných úprav schwarzenberské zemědělské krajiny.

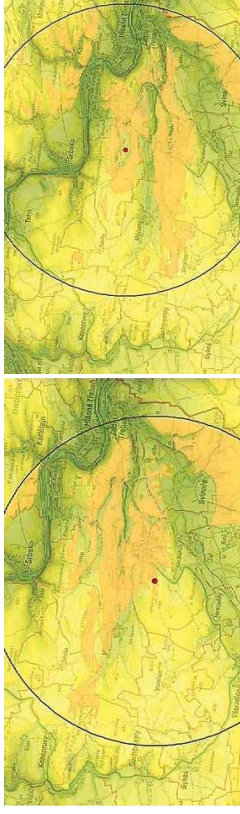
Estetická hodnota krajiny spočívá v harmonických vztazích kultivované kulturní krajiny a v dominantním působení ohraničujících lesnatých hřbetů a výrazných svahů. Lesní vegetace byla z větší části přeměněna na bezlesí, ve stávající lesní vegetaci místy převládají stanovištně nepůvodní dřeviny (smrk, borovice). Na bezlesých místech nyní převládají pole, většina vlhkých luk byla v nedávné minulosti odvodněna. Přírodní prvek je významně potlačen.

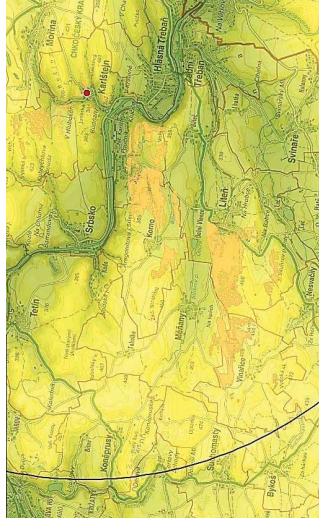
Krajinný celek Hořovicko; lokality s hodnotnou architekturou a regiony lidové architektury vlevo, Památkově chráněná území a území s krajinnými úpravami vpravo (podle Atelier V.)

Krajinné celky Hořovičko a Karlostejnsko; lokality s cennou architekturou, archeologicky významná místa, významné historické stavby v krajinně a národní kulturní památky (podle Atelier V.)

Analýza pole viditelnosti (okrově) vizuálně vnímatelného prostoru dotčené krajiny, provedené z východního úbočí vrchu Mramor nad Litní nahoré a z vrchu Vinice dole, pro okruh 5km. Analýza koresponduje s výše uvedeným členěním krajinných prostor KC B 4, KC B 5 a KC B 7 (podle geoportálu CUZK).

Analýza pole viditelnosti (okrově) vizuálně vnímatelného prostoru dotčené krajiny z hradu Karlostejn (sevržené v údolí mezi vrchy Javorka a Plešivec) a zároveň determinace krajinných prostor, ze kterých se vizuálně hrad Karlostejn jako dominanta krajiny uplatňuje (podle geoportálu CUZK).

Analýza pole viditelnosti (okrově) vizuálně vnímatelného prostoru dotčené krajiny z hradu Karlostejn a determinování pohledové kritických míst potenciálního narušení rázu krajiny nevhodným využitím a zástavbou na vizuálně exponovaných polohách v nejbližším okolí Litně. Jedná se především o lokality Na Poušti, Ve Štěpích, prostoru celého SV svahu Mramoru a SZ okraje městyse (podle geoportálu CUZK).

Karlštejn v pohledu z vrchu Vinice na hranici KP B 5 Měňany

Pohled na pohledově exponované krajinné prostory Mramor a Měňany. V pozadí horizonty masivu Brd s Plešivcem (654m), prostřední horizont nad Litní s vrchy Mramor (470m), Šamor (481m) a nejvyšší vrch Českého krasu Bacín (499m), v popředí lesnatá stráž Přírodní Rezervace Voškov nad Berounkou u Hlidsné Třebáně

Liteň v pohledu z vrchu Vinice nad Bělečským potokem. Na horizontu krajiny se začíná nově projevovat rozvoj obce v lokalitě Na Poušti; to by v případě výstavby neodpovídající ochranným opatřením (str. 45 níže) mohlo znamenat negativní zásah do rázu krajiny

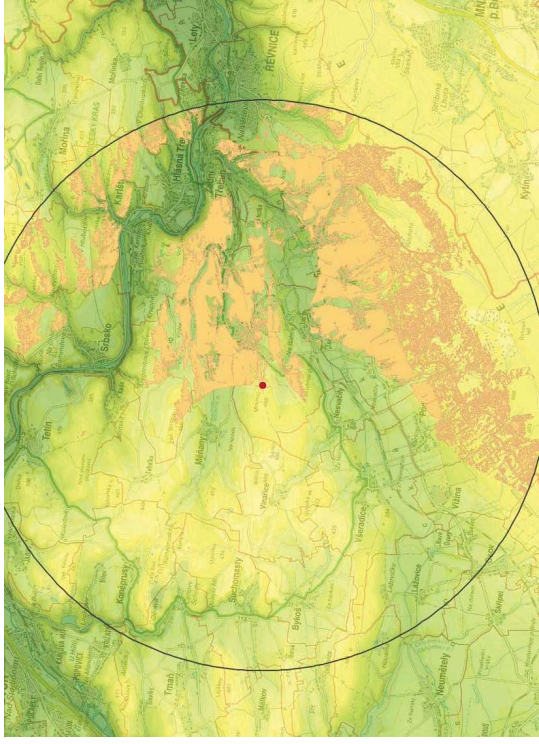
Liteň, pohled od cest na Komo. Vpravo lokalita Ve Štěpích pod úpatím Mramoru, na pozadí vlevo horizont Hřebení

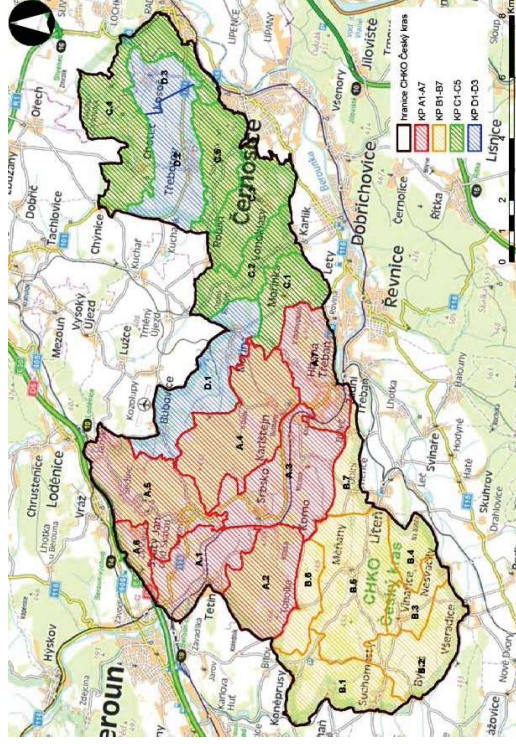
Otevřená krajina modelovaná potoky Bělečským, Stříbrným a Svinatským mezi Litní a Svinatemi (na přechodu krajinných celků Karlístejsko a Hořovicka) z vrchu Vínice; v pozadí vlevo pod Hřebeňy Brd Svináře a Halouny, v popředí vpravo Líteň a Vlence

Setkání krajiny Hřebeňů Brd a Hořovicka s krajinou Českého krasu a Karlístejska v prostoru Mramor s Litní, v JV části krajinného celku Kaněprusy – Líteň. V pozadí patrné horizonty vrchů Písku (691m) vlevo, Plešivce (654m) vpravo, uprostřed vzdálené vrcholy Brda (773m) a Tok (865m), vpravo vrchy Mramor (470m) a Šamor (481m), v popředí PR Voškov

Analyza pole viditelnosti dotčené krajiny (pro okruh 7 km) z východního úbočí vrchu Mramor

Delimitace krajinných prostor KP v rámci hranic CHKO Český kras (podle Atelier V)

IV. Podmínky ochrany rázu krajiny:

Z provedených analýz výše je zřejmé, že kriticky exponované prostory krajiny (okrové) zasahují mimo celek krajinného rázu Koněprusy – Liteň (včetně dotčených míst krajinného rázu Měňany, Mrmor a Běleč) také do území krajinného rázu Hořovicka a Karlštejska.

Potenciálně negativní zásahy do rázu krajiny (mj. rušivá zástavba, netradiční využití krajiny) v rámci daného území na katastru Litné tak mohou být v konfliktu s ochranou rázu okolní krajiny na území krajinných celků v oblasti Hořovicka, ale především krajinného celku KC A Karlštejn – Tetín (s dotčenými krajinnými prostory KP A.3 Karlštejn-Srbsko, KP A.4 NPR Karlštejn a KP A.7 Hlásná Třebaň, viz schéma delimitace KP výše).

Právě zde se potenciálně negativní zásahy do rázu krajiny dostávají do přímého vizuálního střetu se zásadními, jedinečnými a neopakovatelnými hodnotami rázu krajiny (mj. výrazné terénní prvky, skalní stěny, skalní výchozy, výrazné kulturní dominanty, přírodně blízký charakter některých lesních partií údolí vodotečí, výrazné architektonické hodnoty lidové architektury a urbanistické skladby některých obcí) a jako takové mohou být z hlediska ochrany rázu krajiny neakceptovatelné.

Tyto skutečnosti je proto nutno zohlednit v závěrečných podmínkách ochrany rázu krajiny dotčeného území a území okolních vizuálně vnímatelných a přímo dotčených krajinných celků a krajinných prostor. Jedná se především o vizuálně exponované prostory krajiny (viz schéma analýzy pole viditelnosti výše), na které by rušivé změny rázu krajiny v řešeném území katastrof Litné měly negativní vliv.

Podle **PREVENTIVNÍHO HODNOCENÍ ÚZEMÍ CHKO ČESKÝ KRAS Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU, PODLE §12 ZÁKONA 114/1992 Sb. O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY** (zpracovaného Atelierem V.) byly v řešeném území pro lokality se zástavbou (Lošz II. a III. kategorie, viz schéma níže) stanoveny následující podmínky ochrany rázu krajiny:

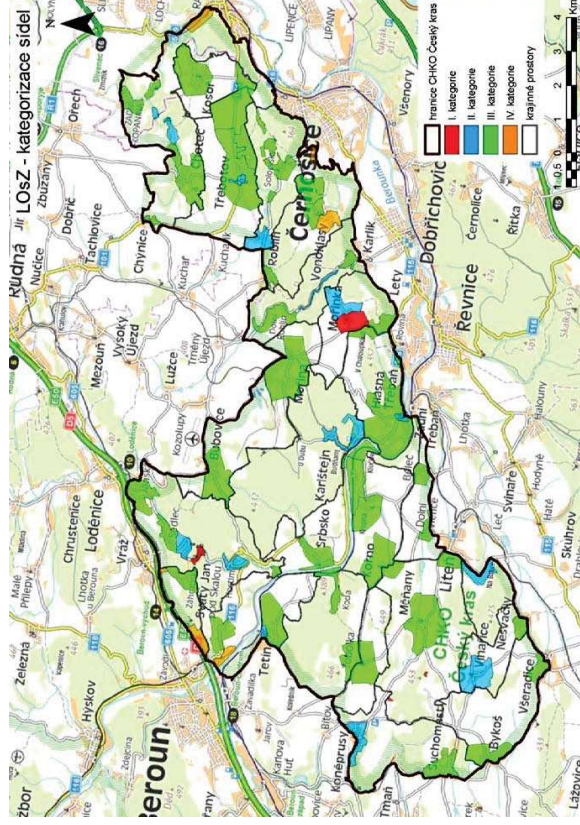
K účelu ochrany struktury zástavby byly definovány následující podmínky:

- **Bude respektována historická struktura zástavby** s možností jejího úměrného doplnění.
- **Nová výstavba bude situována do kontaktu s existující zástavbou**, jiné řešení je možné pouze u specifických typů rozptýlené zástavby.
- **Je třeba omezit zásahy ovlivňující siluetu sídla** a vyloučit stavby, které by vytvářely nový výrazný znak siluety existující zástavby.

- **Rozvoj sídla je možný pouze v návaznosti na existující zástavbu sídla**, kde urbanistická struktura sídla může být upravena a doplněna.
- **Nová výstavba na okrajích existující zástavby** bude navržena s cílem vytvoření harmonického přechodu sídla do krajiny.

K účelu ochrany charakteru zástavby byly pak definovány následující podmínky:

- **Bude chráněn charakter zástavby** (zejména měřítko a hmoty) při architektonickém výrazu korespondujícím s dochovanou architekturou, nová výstavba se bude podřizovat formám a výrazu objektů – měřítko, hmoty, půdorysný tvar, výška, tvar střechy.
- **Bude zachován charakter zástavby** (zejména měřítko a hmoty) při individuálním architektonickém výrazu s respektováním (nesnižováním cenných hodnot) architektury stávajících objektů ležících ve vizuálním kontextu.

Kategorizace sídel (podle Atelier V.)

V rámci **PREVENTIVNÍHO HODNOCENÍ ÚZEMÍ (CHKO ČESKÝ KRAS Z HLEDISKA KRAJINNÉHO RÁZU, PODLE §12 ZÁKONA 114/1992 Sb. O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY** (zpracovaného Atelierem V.), byly pro Krajinny celek KC A Karlštejn – Tetín (v krajinných prostorech KP A.3 Karlštejn-Srbsko, KP A.4 NPR Karlštejn a KP A.7 Hlásná Třebáň), které jsou součástí pásma A odstupňované ochrany (včetně potenciálního vlivu zásahů projevujících se z okolních vizuálně vnímatelných prostor krajiny - tedy včetně řešeného území katastru Litné) a pro Krajinny celek KC B (Koněprusy-Litěň), který je součástí pásma B odstupňované ochrany, **stanoveny tyto podmínky ochrany:**

Obecné podmínky ochrany:

- **Nelze připustit** silný zásah do některých z pozitivních znaků jednotlivých charakteristik krajinného rázu, zejména do přírodních a estetických hodnot, do ZCHÚ, kulturních dominant, harmonického měřítka a vztahů.
- **Nelze připustit** takové zásahy, které jsou v souhrnu z hlediska míry zásahu do hodnot krajinného rázu na hranici přijatelnosti.
- **Výjimečně lze připustit** zásah do některého z pozitivních znaků jednotlivých charakteristik krajinného rázu, pokud se ovšem nejedná o znak jedinečného významu.

Dále byly pak stanoveny následující specifické podmínky ochrany:

Ochrana znaků přírodní charakteristiky:

- **Jsou chráněny** dle některých ustanovení zák. č. 114/1992 Sb. (MZCHÚ, VKP, ÚSES, NATURA).

Ochrana znaků kulturní a historické charakteristiky:

- **Vyloučení výstavby v hlavních pohledových směrech**, která by snižovala vizuální projev dominanty Karlštejna.
- **Přípůsobení stavební činnosti v obcích** odstupňovaným podmínkám ochrany z hlediska urbanistické struktury a charakteru zástavby.

- **Vyloučení záměrů vybočujících z harmonického vztahu** zástavby a krajinného rámce ve vizuálně exponovaných polohách.
  - **Ochrana siluet a urbanistické struktury** sídel v krajinné scéně, zachování měřítka a forem zástavby.
  - **Omezení záměrů výstavby**, která by se mohla nepříznivě projevit v siluetách venkovských sídel.
  - **Přípůsobení stavební činnosti** v obcích odstupňovaným podmínkám ochrany z hlediska urbanistické struktury a charakteru zástavby.
  - **Vyloučení záměrů výstavby** ve vizuálně exponovaných polohách otevřeně zemědělské krajiny.
- Ochrana znaků estetických hodnot vč. harmonického měřítka a vztahů:**
- **Zachování dominance přírodních prvků** v krajinné scéně a projevu.
  - **Respektování harmonického vztahu** zástavby a krajinného rámce.
  - **Vyloučení záměrů** vybočujících z harmonického měřítka krajiny.
  - **Vyloučení výstavby** mimo kontakt s existující zástavbou obcí.
  - **Omezení plošného rozšiřování** existující zástavby.
  - **Zachování charakteru zemědělské krajiny**, zachování a zlepšení vztahu zástavby a krajinného rámce, posílení podílu nelesní zeleně v prostorové struktuře zemědělské krajiny.

Podle **VYHODNOCENÍ KRAJINNÉHO RÁZU STŘEDOCESKÉHO KRAJE** (zpracovaného Ateliérem V.) pro území **KR Hořovicko** (týká se území mimo CHKO Český kras na jih od Litně, včetně obce Leč a okolí, spadající do oblasti krajinného celku Hořovicko), **byly stanoveny tyto podmínky ochrany:**

Opatření k ochraně identifikovaných znaků a hodnot, ochranné podmínky:

V oblasti krajinného rázu je třeba dbát na minimalizaci zásahů a zachování významu znaků krajinného rázu, které jsou zásadní nebo spouštěcí pro ráz krajiny a které jsou dle cennosti v rámci státu či regionu jedinečné nebo význačné. Jedná se o následující zásady ochrany krajinného rázu, z nichž některé jsou obecně použitelné pro ochranu přírody a krajiny a některé pro územně plánovací činnost:

- **Ochrana vegetačních prvků liniové zeleně** podél vodních toků a vodních ploch jakožto důležitých prvků prostorové struktury a znaků přírodních hodnot.
- **Respektování dochované a typické urbanistické struktury.** Rozvoj venkovských sídel bude v cenných polohách orientován do současně zastavěného území (s respektováním znaků urbanistické struktury) a do kontaktu se zastavěným územím.
- **Zachování dimenze, měřítka a hmot tradiční architektury** u nové výstavby situované v cenných lokalitách se soustředěnými hodnotami krajinného rázu. V kontextu s cennou lidovou architekturou bude nová výstavba respektovat i barevnost a použití materiálů.
- **Omezení možnosti umístění staveb a technických zařízení výškového charakteru** (výška přes 20 m na volném prostranství nebo přes 8 m nad obklopující lesní porost) na exponovaných horizontech (zejména okraje Křivoklátska a Českého krasu).
- **Zachování siluet a charakteru okrajů obcí** s cennou architekturou, urbanistickou strukturou a cennou lidovou architekturou.

ING. ARCH. IVAN VAVŘÍK
vavrikivan1@gmail.com

ING. ARCH. TEREZA ŠIMEČKOVÁ
te.simeckova@gmail.com

krajina:

Jan Hendrych ASLA
hendrychjan@yahoo.com

RNDr. Oldřich Vacek, CSc.
vacek@ag.czu.cz